

Nepriklausoma

Lietuva

LITUANIE INDEPENDANTE • INDEPENDENT LITHUANIA • WEEKLY

Nr. 35 (45-tieji metai) 1985 RUGPJŪCIO-AUGUST 29 d. LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS 7722 GEORGE ST., LA SALLE, P.Q. H8P 1C4. Tel.: 366-6220 50 c.

SAVAITINIAI ĮVYKIAI

SOVIETAJ NAUDOJA NUODUS SEKIMUI

Praeitą savaitę JAV-ų vyriausybė oficialiai apkaltino Sovietų Sąjungos saugumą, kad jo agentai Maskvoje naudoja specialų cheminį preparatą, norėdami susekti kas ir kur susitinka su amerikiečiais diplomatais, žurnalistais ir kitais JAV piliečiais. Tasai preparatas, žinomas NPPD inicialiais, yra specialios cheminės dulkės, kurios užbertos ant automobilių ir kitų daiktų, prilimpa prie prisilietusių asmenų arba objektų. Tam tikru specialiu ir labai brangiu įtaisu, vadinamu medžiagos spektroskopu, vėliau galima nustatyti tokių dulkių buvimą. Dulkės tačiau yra kenksmingos žmogaus organizmui ir gali sukelti vėžį. Maskva, žinoma, tą kaltinimą kategoriškai atmetė, tvirtindama, kad tai fantastiški Washington'o išsigalvojimai. Sovietų spauda net teigia, jog šie kaltinimai paskelbti todėl, kad JAV norinčios neigiami propaganda pakentki šį rudenį numatomiems prezidento Reagan'o su gen. sekretorium M. Gorbaciov'u pasitarimams. Tuo tarpu JAV tvirtina, kad tų nuodų naudojimą iškėlė viešumon tikrai

todėl, kad jie yra pavojingi sveikatai ir kad sovietai nustotų juos vartoję.

VAKARŲ VOKIETIJOS ŠNIPŲ SKANDALAS

Vokietijos federalinės respublikos vyriausybė patvirtino, kad sovietinė Rytų Vokietijon pabėgo ir pasirašė politinės globos Hans Joachim Tiedge, 48 metų amžiaus, devyniolika metų dirbęs kontražvalgybinėje tarnyboje. Prieš tris metus mirus jo žmonai, jis vis labiau grimzdė ligoton depresijon - pradėjo girtauti ir lošti azartinius žaidimus. Viešai stebimasi, kad jo tiesioginiai viršininkai netarė Tiedge pasidarius neįtikimu ir todėl lengvai suviliojamu sovietinių agentų. Kadangi Vakarų Vokietija yra išleidusi keliolika milijonų Rytų Vokietijos gyventojų, norėjusių pabėgti iš komunistinio režimo, jų tarpe buvo infiltruota daugybė komunistinių šnipų. Tiedgei pabėgus, paaiškėjo, kad jo šnipų tinklas buvo gerai išsiplėtęs ir pasiekęs aukštų pareigūnų sluogsnius. Keletas asmenų jau pabėgo Rytų Vokietijon ir keletas įtartinųjų suimta Vakarų Vokietijoje.

PRANCŪZIJA IR VOKIETIJA STIPRINS TARPUSAVĮ SAUGUMĄ

Prancūzijos prezidentas François Mitterand ir Vakarų Vokietijos (Federalinės Vokietijos respublikos) kancleris Helmut Kohl pasirašė sutartį, kad abiejų valstybių tarpusavio saugumo ryšiai būtų kiek galima tamsresni bei glaudesni. Sutartis pasirašyta tam tikslui sušauktoje konferencijoje, įvykusioje Bormes-Les-Mimosas vietovėje, Prancūzijoje.

NAUJOS KOVOS AFGANISTANE

Keletas tūkstančių sovietų karių pradėjo nuožmią kovą prieš Afganistano laisvės kovotojus Paktia provincijoje, esančioje netoli Pakistano sienos. Vakariečiai diplomatai praneša, kad virš 200 įvairių sovietų motorizuotų riedmenų pajudėjo Khost vietovės link iš Afganistano sostinės Kabul'o. Toji vietovė jau ilgiau kaip metus apsupta afganistaniečių laisvės kovotojų. Toje vietovėje vis dar tebesigina komunistų afganistaniečių daliniai su savo sovietiniais karininkais - patarėjais. Sovietų ataka taip pat stengiasi uždaryti visus kelius, kuriais gabenami kovotojams ginklai iš Pakistano.

MIRĖ PROF. JUOZAS ŽILEVIČIUS

Baltimores ligoninėje, rugpjūčio 5 d., mirė muzikologas, kompozitorius, visuomenės veikėjas prof. Juozas Žilevičius, 94 m. amžiaus.

Liko daug solo vokalinųjų kūrinių, populiariųjų chorinių kūrinių, kompozicijų solistams ir chorasams. Taip pat yra sukūręs fortepijonui, smuikui, styginiams kvartetams kompozicijų. Yra parašęs

daug straipsnių ir studijų. Visą amžių rinko muziką muzikos klausimais. loginį rikinį-archyvą.

PREMIJOS KOMPOZITORIAMS

JAV LB Kultūros Tarybos 1984 m. chorinių kompozicijų konkurso vertintojų komisija paskelbė premijų laimėtojus.

\$500 premija paskirta Aldonai Lingertaienei už chorinę dainą "PO SUNKIŲ VALANDŲ". Žodžiai Bernardo Brazdžionio. Religinės kompozicijos \$500 premija paskirta Jonui Govėdai už kalėdinę giesmę "ZEMEN TAIKĄ NEŠU". Žodžiai kun. Stasio Ylos.

Vertintojų Komisiją sudarė muz. Rita Klorienė, prof. Edwin London ir prof. Andrius Kuprevičius. Premijų mecenatas - JAV Lietuvių Fondas.

Visos Konkurso atsiųstos kompozicijos saugomos pas prof. Andrių Kuprevičių, 2166 N. St. James Pkwy., Cleveland Heights, Ohio 44106, USA. Tel.: 216/321-1710.

PRANEŠA ELTA: VLIKO PAREIŠKIMAS BALŲ TRIBUNOLE KOPENHAGOJE

(Memorandumo tęsinys iš pereito numerio)

PASAULIO PABALTIEČIŲ TRIBUNOLAS PRIEŠ SOVIETŲ SĄJUNGĄ LIEPOS 25-26 d.d. KOPENHAGOJE. Teisėjų kolegija, dešinėje liudininkas, spaudos atstovas ir dalyviai.

Nuotrauka M. Samatienės

The issue of Lithuania's illegal occupation by the Soviet Union was presented to the signatory countries of the Helsinki Final Act - in Helsinki (1975), Belgrad (1978), Madrid (1980), and Ottawa (1985).

Soviet acts of aggression against Lithuania are a crime under international law which remains unrepaired. The international problem created by the annexation of Lithuania, as well as Latvia and Estonia, demands a solution based on the fulfillment of the international obligations assumed by the Soviet Union and other members of the international community, in full respect of the rights of self-determination to which the Soviet Union adhered by signing the Atlantic Charter, the Charter of the United Nations, the Universal Declaration of Human Rights, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, International Covenant on Civil and Political Rights, the Helsinki Final Act of August 1, 1975, and other binding international documents.

The Soviet Union continues to deny and isolates the fundamental freedom and basic human rights in occupied Lithuania in pursuit of its imperialistic policies.

Lithuania today has all the hallmarks of a colonially ruled country: economic exploitation, imposition of alien cultural patterns and values, religious persecution, denial of human rights, russification. The communist system in Lithuania has no popular support, and is strongly opposed through underground publications, religious manifestations, etc.

In 1943 The Supreme Committee for the Liberation of Lithuania was formed to resist Nazi-Germany's occupation. But with the defeat of Nazi-Germany and with the forcible Soviet Union's re-annexation of Lithuania, The Supreme Committee's main objective is to restore Lithuania's sovereignty as a free democratic European nation.

Lithuanians will never accept enslavement by the Soviet Union. There will be no peace in Europe until the independence of the Baltic States is restored.

The Supreme Committee for the Liberation of Lithuania comes before this distinguished Baltic Tribunal to present the injustices and the international law violations imposed by the Soviet Union upon Lithuania. We support and endorse the indictment presented by the Baltic World Council.

We shall continue to resist and expose Soviet imperialistic obsessions of world domination. We therefore appeal to the world to help us to attain our goal of Freedom for Lithuania.

The Foreign Minister of the Federal Republic of Germany, Hans-Dietrich Genscher wrote in the Foreign Affairs Journal, Fall 1982 p. 59, "Western democracies cannot and must not remain silent in the case of the suppression of freedom in Central and Eastern Europe; here, too, they must call for the realization of human rights and the right to self-determination."

PRANEŠA LIETUVIŲ INFORMACIJOS CENTRAS:

Lietuvių Informacijos Centras bendradarbiauja su Legeretė tarptautine rašytojų unija, kuri pradėjo leisti literatūrinį žurnalą - Legerete. Jame spausdinama cenzūruota rašytojų kūryba bei žmogaus teises liečiantys straipsniai. Redakcija pirmame numeryje panaudojo Lietuvių Informacijos Centro išverstą pogrindžio AUŠROS ištrauką - "Tikra tarybinė moteris" bei parašytas žinutes apie Vladą Lapienį ir kitus kalinius. Lapienį įkalino už tai, kad jis parašė prisiminimus iš lagerio.

Amerikos Mokslo Draugija (American Association for the Advancement of Science), kurios žmogaus Teisių skyrius palaiko artimus ryšius su Lietuvių Informacijos Centru, savo birželio mėn. biuletenyje "Clearinghouse Report" praneša, kad besiruošiant Ottawos žmogaus teisių konferencijai, ji pateikė JAV delegacijos ambasadoriui Richardui Schifteriui persekiojamų mokslininkų sarašą. Jų tarpe, chemiko Liudo Dambrausko atvejis. Dambrauskas atlieka penkerius su puse metų bausmę už tai, kad parašė savo lagerio atsiminimus iš Stalino laikų.

PRANEŠA ELTA:

LIETUVIŠKOS TEMOS TARPTAUTINIO P.E.N. KLUBO SUVAŽIAVIME

Gegužės 28-31 d.d. San Marino respublikoje įvyko Pasaulinės Rašytojų Organizacijos, tarptautinio P. E.N. Klubo suvažiavimas. Jame vėl nuskambėjo suimtu lietuvių rašytojų ir savilaidininkų pavardės. Kalinaimų rašytojų komiteto pranešime išvardinti Liudas Dambrauskas, Gintautas Iešmantas, Viktoras Petkus, Vytautas Skudis, nutrėmimo esantys Antanas Terleckas bei Povilas Pečeliūnas ir prievarta Taškento ypatingojo psichiatriškos ligoninėje laikomas Algirdas Statkevičius. Komiteto pirmininkas, anglų rašytojas Michael Scammel, paminėjo ir Vladą Lapienį, kuris, jau baigus pranešimą redaguoti, kovo 29 d. buvo nuteistas ketveriems metams lagerio ir dviems metams nutremimo. Scammel pabrėžė bausmės aršumą, atsižvelgiant į Lapienio 79 metų amžių.

Nepriklausoma Lietuva

Uz Lietuvos islaisvinima! Uz isitikimybę Kanada! Pour la liberation de la Lituanie! Loyauté au Canada! For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS "NL" SPAUDOS BENDROVĖ. REDAGUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIJA TELEFONAS : (514) 366-6220

Second Class Mail, Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed, Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.O. H8P 1C4

Metinė prenumeratų kaina \$ 18.00 Rėmėjo - \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonei. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš ankso susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidykla neatsako.

Karo Nusikaltelių Pajieškos Amerikoje

V.A.Švilpys

OSI ĮSTAIGA

1979 m. JAV valstybės prokuroras įsteigė Specialių Tardymų Įstaigą - The Office of Special Investigations - trumpai OSI, kurios uždaviniai yra surasti, iširti ir imtis teisinių priemonių prieš asmenis, kurie tariamai padėjo vykdyti naciams karo civilinius nusikaltimus tarp 1933.III.23. ir 1945.V.8. Istatyme kalbama apie asmenis, kurie isake, pradejo ar kaip nors dalyvavo bet kurio asmens persekiojime dėl rasinių, religinių, tautinės kilmės ar politinių įsitikinimų priežasčių.

Istatyme "persekiojimo" sąvoka nėra detalai apibrėžta, todėl praktikoje gali būti skirtingai suprantama ir aiškina.

OSI įstaiga gauna kasmet iš valdžios apie 3 milijonus dolerių, turi 50 tarnautojų, jų tarpe 20 yra advokatai. Taip pat gauna technišką paramą iš kitų valdiškų įstaigų.

Kaltinimų ir Nuteisimo Procedura

Pirmiausia sudaromi ištariamųjų sąrašai ir renkama apie juos kaltinamoji medžiaga. Kartu tyrinėjama ar ištiriamas asmuo nėra prasižengęs imigracijos ir pilietybės įstatymams.

Ar asmuo iš tikrųjų yra teisiamas už karo nusikaltimus?

NE. Teismas išklausoma byla, bet neskelbia ar asmuo yra kaltas ar nekaltas. Teismas teisia už prasižengimus imigracijos ir pilietybės įstatymams, t.y. ieškoma įrodymų, kad imigruojant ar įsigyjant pilietybę, suteikė neteisingas žinias apie savo praeitį, eitas pareigas, tarnybas ir tuo būdu išvengė būti klasifikuojamas kaip nepriimtinas, neįleistinas asmuo į Ameriką.

Jei randamas nusikaltusių imigracijos ar pilietybės įstatymams, tada atima pilietybė.

Pagal veikiančius įstatymus Amerikos teismas už karo nusikaltimus kitose valstybėse negali bausti, bet gali deportuoti, jei pilietybė yra atimta. Todėl, atėmus pilietybę, pradedama deportacijos byla.

Bendrai, OSI siūlo visus, kilusius iš Rytų Europos, įskaitant ir baltiečius, deportuoti į Sovietų Sąjungą, kuri yra pasiūliusi visus deportuotus priimti. Atrodo, kad nuteistasis galėtų būti deportuojamas ir į kitą kraštą pagal savo pasirinkimą, jei toks kraštą sutiktų jį priimti.

OSI Bendradarbiavimas su Sovietų Prokuratūra ir KGB

1980 m. OSI pareigūnai Walter Rockler ir Alan A. Ryan /vėliau paskirtas OSI direktoriumi/ nuvyko į Maskvą ir susitarė su Sovietų vyriausiu prokuroru generolu Rudenko gauti ir priimti sovietų įstaigų pateiktą kaltinamąją medžiagą. Sovietų prokuratūra yra KGB priežiūroje.

Pagal tą susitarimą, Sovietų Prokuratūra pristato kaltinamuosius dokumentus OSI advokatams, parenka liudininkus ir įvykdo jų apklausinėjimus okupuotuose kraštuose / pav. Lietuvoje /. Apklausinėjimai yra filmuojami video kameromis ir gali būti rodoma Amerikos teismuose. Vertėjus apklausinėjimams pristato Inturist įstaiga. Amerikos gynybos advokatai neturi teisės išvykti iš paskirtos vietos, pav. Vilniaus, ieškoti liudininkų, naudoti bet kokius archyvais, kuriuose galėtų būti naudingos medžiagos gynybai. Daugelio atveju duodama OSI advokatams tik kaltinamų dokumentų kopijos, kurių autentiškumą tvirtina Sovietų įstaigos.

Apklausinėjimus Sovietų Sąjungoje vykdo jų prokuroras, OSI ir kiti advokatai gali klausti tik ribotus klausimus, ir jie turi būti Sovietų prokuroro leisti. Pavyzdžiui, daugeliu atveju klausimai apie liudininko charakterio bruožus, kalusimai ar nebuvo teismo baustas ir kokie yra ryšiai su valdžios įstaigomis buvo neleisti. Okupuotoje Lietuvoje vyriausias prokuroras yra Jurgis Bačiūkonis, kuris teikia medžiagą OSI įstaigai. J. Bačiūkonis yra atsakingas už žymesniųjų disidentų / tiek politinių, tiek religinių/ nuteisimą ir pasiuntimą į Sibiro gulago stovyklas, tarp jų ir Viktoro Petkaus, nominuoto Nobelio Taikos premijai.

Oficialus komunistų laikraštis Maskvoje "Izvestia" savo laiku yra pasakęs, kad Sovietų Sąjunga šias bylas laiko politinėmis ir jos yra specialioje KGB kontrolyje.

Kokie yra KGB Motyvai Šioje Akcijoje

Pagal Imants Lesinskis'ą, kuris ilgus metus buvo KGB agentu, bet vėliau pabėgo į Vakarų, KGB siekia sunaikinti imigrantų patikėtumą, juos apšaukdama naciais. Imigrantai kritikuoja komunizmo Sovietai negali pakęsti, todėl imigrantų balsas - juos padarius nusikaltėliais - būtų daug mažiau patikimas Amerikos /ir kitų kraštų/ visuomenėje. Tokie išsvijų kaltinimai Amerikoje, ypač jos spaudoje, naudinga jų propagandai Lietuvoje.

2 psl.

S. Š e t k u s

Sovietinė spauda išsvijų lietuvius vadina "antitarybiniais", "socializmu priešais", "sulaukėjusi antisovietams" ir t.t. Deja, kad tik taip tebutų. Iš tikrųjų tie visi pavadinimai išsvijų lietuviams tiek apeina, kiek ir pernykštis sniegas.

Išsvijų lietuviams apeina sovietinių rusų vergija Lietuvoje ir daugiau niči niekas. Tikrovė yra ta, kad pavergtė Lietuvoje nėra jokio tikro socializmo, jokio komunizmo, bet yra menki prisidengę rusizmas. Nei Kinija, nei Jugoslavija sovietams nepripažino nei komunizmo, nei socializmo, bet pripažino kitų tautų užgrobia - hegemoniją. Nepripažįsta sovietams socializmo nė Prancūzija. Jė taip nebūtų, tai tikras socialistas, dabartinis Prancūzijos prezidentas François Mitterand'as nebūtų pirmas pasisakęs už Vakarų Europos apsiginklavimą atominėmis raketomis nebūtų dabar įsakęs savo mokslininkams praveisti branduolinių sprogdimų tyrimus Ramiojo Vandenyno pietinėje dalyje. Ir kaip sykis tada, kai sovietų vadovas M.Gorbačiov'as yra aiškiai pasisakęs prieš tokius sprogdinimus bet kurioje pasaulio dalyje.

Taip įvyko todėl, kad prez. F.Mitterand'as seniai jau yra įsitikinęs Sovietų Rusijos apgaulingumu. Jis žino, kad sovietai jau anksčiau yra atlikę visus jiems reikalingus sprogdinimus ir atlikę erdvės-kosmoso militarizavimo bandymus. Tik dėl menkos technologijos ta

visą yra atlikę primityviai, palyginus su tuo, ką dabar daro amerikiečiai. Amerikietis Roderick Hyde prieš kurį laiką pasakė, kad erdvėje sovietams galima pridaryti visokių "šposų". "We will drive Russians crazy" - pasakė jis. /Newsweek, June 17, 1985/.

Sovietai, atlikę visus savo bandymus dabar siūlo, kad niekas kitas savo bandymų nebedarytų.

Kadangi sovietiniams rusams visais laikais pirmoje eilėje rūpėjo pavergtų tautų surusimas, tai ekonominis gerbūvis liko tik propagandos reikalas. Ir liko taip, kad beveik po 70 metų nuo revoliucijos laikų sovietams trūksta visokių tokių dalykų, dalykėlių, kuriais laisvojo pasaulio rinkos yra užverstos tiek, kad pirkėjai juos gali įsigyti už centus. Dabartinis sovietu vadovas M.Gorbačiov'as prisipyręs reikalauja pakelti gamybos lygį, o juk propaganda visą laiką skelbė, kad Sovietų Rusijoje, o tuo pačiu ir pavergtėje Lietuvoje, gamybos lygis jau tiek pakeltas, kad negalima aukščiau pakelti. Dabar šį absurda vienu mostu panaikino pats M.Gorbačiov'as.

Jei sovietai "socializmo komunizmo" kelyje niekur nėra pažengę į priekį, tai rusizmo srityje jie tikrai yra daug padarę. Visa eilė pavergtų tautų jau yra išnykusių. Kitos, nors kalba tik rusiškai, bet dar žino savo kilmę. Baltijos kraštuose lietuviai, latviai ir

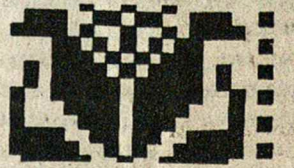
estai jaučiasi dar sunkesnėje padėtyje negu caristiniais laikais. Estijoje jau tik mažesnė tautos dalis bekalba estiškai. Kiek geriau yra Latvijoje, bet Rygos mieste tesigirdi tik rusų kalba. Lietuva, stebima 800 milijonų pasaulio katalikų dar laikosi neblogai bet ateitis daug nežada. Seneniai vienas "tarybinės" Lietuvos ministrų ministras pareiškė, kad lietuviai privalo gerai išmokti rusų kalbą, nes rusų kalba esanti "kelias" į viso pasaulio /sic./ tautų materialines ir dvasines kultūros, mokslo ir technikos pažangos laimėjimus".

gyvenimo tikrovė yra ta, kad nei rusų kalbos, nei jos kirylicos pasaulis, esąs už Rusijos ribų, nežino ir žinoti nenori. Apie sovietų "dvasinę kultūrą" gana gerai pasako kad ir "Lietuvos Bažnyčios Kronika", ar "Aušra", ar "Alma Mater". Kaip galima ko nors technologiško išmokti iš sovietų vadovėlių-knygų, jei sovietai patys gaudo kiekvieną Amerikos ar Kanados technologinį žurnalą, kad ir skirta dar nevisai subrendusiam jaunimui besidominčiam pradinės mechanikos pagrindais?

RUGSĖJO 8 yra mūsų Tautos Šventė. Sunki tos tautos padėtis, bet ilga istorinė praeitis mus visus moko, kad mūsų tauta išgyvens ir šio sovietinio melo ir apgaulės vergiją. Kaip lietuvė motina apgynti savo kūdikius nuo caristinių nutautinimo nuodų net anais spaudos draudimo laikais, taip ji apgins ir nuo dabartinių sovietinių rusinimo nuodų šiais "so-

cializmo" laikais. Už tautinius idealus kovojame ne mes vieni. Neseniai pav., įsikūrę pasaulinio masto tarptautine organizacija, pavadinta labai reikmingai "Demokratik International". Jos tikslaskova prieš sovietų imperIALIZMĄ. Pirmas žymiausių vadų suvažiavimas įvyko partizanų išlaisvintoje Angolos dalyje. Atvyko atstovai iš visų sovietų imperIALIZMO pavergtų kraštų, pradedant Vietnamu, Cambodija, Laosu, Afganistanu ir baigiant Abisinija, Angola Kuba ir Nicaragua. Prezidentas Reagan'as atsuntė sveikinimą pastebėdamas, kad prasideda pavergtų bei pajungtų tautų išlaisvinimo laikai. Reikia tikėtis, kad ir Baltijos kraštai įsijungs į šią galingą organizaciją, kurios centras randasi New Yorke.

Mes, lietuviai, nebūtinai turime manyti, kad esame tiek menki, jog niekas į mūsų pastangas nekreipia dėmesio, kad mums skirta nusidėvėti ginčais ir nesutarimais. Nieko klaidingosio būti negali. Mums gerai mato ir gerai girdi ne tik draugai, bet ir priešai. Mūsų tautos pavergtėžia, Sovietų Rusija išleidžia bilijonus mūsų balsams užčiaupti, mūsų veiksmams terorizuoti. Į tai geriausias atsakymas tegali būti mūsų visų vieningumas visuose, kad ir mažiausiuose dalykuose. Be baimės ir rūpesčių turime visi siekti savo aktyvia lietuviybės veikla mūsų tautos išlaisvinimo. Tam tikslui nič nieko negali būti perdaug.

VIENINGAI REMKIME LITUANISTIKOS KATEDRĄ

Bronius J u o d i e n i s "Nepriklausoma Lietuva" Nr. 12, 1980 m. gruodžio mėn.

Per 35 metų gyvenimo laikotarpį išsvijoje lietuviai yra atlikę visą eilę didelių darbų lietuviybės išlaikymo reikaluose. Vienas iš didžiausių buvo Lietuvių Fondo įkūrimas ir išugdyimas, kuris šiandien teikia lėšas mūsų meno, mokslo, švietimo ir kultūros išlaikimui.

Steigiant Lietuvių Fondą, nedaug buvo tikinčių, kad tos pastangos bus sėkmingos, kad pasiekti rezultatai bus gyvybiniai taip svarbūs visai mūsų bendruomenei. Daug kam tas atrodo utopija, šiandien pavirtusi tvirta realybe.

Labai panašų atvejį šiandien išgyvena Lituanistikos Katedra, dar būdama kūrimosi stadijoje prie University of Illinois Chicagoje. Nors jau atlikti visi katedros steigimo formalumai, nors jau yra katedros vedėjas, magistro ir doktorato programos ir aukštesnių mokslo laipsnių siekiantieji aspirantai, kuriems Lietuvių Fondas paskyrė stipendijas 1985-86 mokslo metams, dar nėra užbaigtas pats svarbiausias katedros rūpestis - lėšų telkimas, reikalingas šių metų ir tolimesniems įmokėjimams, pagal sutartį su University of Illinois.

Katedros fondas laukia aukų

Lituanistikos Katedros steigimo ideja buvo priimta V-me PLB seime Toronte 1978 metais. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba buvo pareigota šį darbą atlikti. Tuo pačiu šį įsipareigojimą priėmė JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės, kad laisvajame pasaulyje vienintelė aukštoji lituanistikos mokslų institucija paruoštų mums taip reikalingus lituanistus išsvijoje ir atliktų tuos mokslinius darbus, kurių atlikimui nėra sąlygų Vilniaus universitete.

Sėkmingesniai Katedros lėšų telkimui prie PLB vadovybės buvo suorganizuotas Lithuanian World Community Foundation, su taryba ir valdyba, su IRS aukoms nurašymo privilegija, išpildant nustatytus JAV valdžios reikalavimus. Sunkesniai laikotarpiui užėjus, Fondo valdyba pasikvietė į lėšų telkimo darbą JAV LB krašto valdybą su Švietimo Tarybos pirmininku Jonu Kavaliūnu, kuris labai sėkmingai šį vąjį pravedė 1983 metais, su kaupu surinkdamas reikiamą lėšų kiekį, talkininkaujant Fondo reikalų vedėjai Nojolei Balzarienei.

Sekantieji ir šie metai pareikalavo suaktyvinti lėšų telkimą visuose kraštuose laisvame pasaulyje, kur gyvena lietuviai. Šiais metais Fondas išsiuntė 20,000 laiškų su prašymu bent kokia pinigine auka prisidėti prie reikalingų \$300,000 sutelkimo.

Plačiame ir sunkiame kelyje visada atsiranda ir duobūčių. Viena iš jų yra Fondo vadovybės ir JAV LB krašto valdybos narių nuomonių (o gal interpretacijos) skirtumas dėl Fondo administravimo ir lėšų telkimo.

Esmėje tos "duobutės" yra visiškai nereikšmingos Lituanistikos katedros darbams ir tai idėjai, dėl kurios ji buvo įkurta. Tas "duobutes" reikėtų užpilti ir kelią išlyginti, vietoje jų beprasmiškai minint spaudoje. Mūsų priežodis sako: "Nemesk kelio dėl takelio". Tas tinka visiems, kurie nuoširdžiai rūpinames lietuviybės ir Lituanistikos Katedros išlaikymu ir tikime jos reikšme ateityje

Remti ar neremti

Gal Tautos Himno žodžių paveikti mes labiau sugebame kreipti žvilgsnį į praeitį, vietoje, kad geriau pažiūrėtume į dabartį, ar stengtumės labiau suvokti ateities reikalavimus. Praeities nostalgijos ar išgyvenimai nesutappdami su nuolat besikeičiančia dabartimi sukeliā apatija, neville, rezignacija. Ar mums ta Lituanistikos Katedra reikalinga? Kas nori lituanistiką studijuoti gali tai atlikti Vilniuje. Leisti tokią sumą pinigų? Pirmoje eilėje mums reikia remti vaikų darželius, šeštadienes mokyklas, Vasario 16-tos gimnaziją. Jos mūsų vaikams labiau reikalingos. Aišku, kad darželis, pradžios mokykla ir gimnazija visiems reikalinga. Tik jas baigę gali susidomėti studijomis Lituanistikos Katedroje. Teko girdėti pareiškimus, kad su Lituanistikos Katedros įkūrimu "mes statome lituanistinio švietimo rūmą nuo stogo, bet ne nuo pamatų". Šeštadienes lituanistines mokyklas laikant mūsų švietimo rūmų pamatais, kuriems išleidžiama daug tūkstančių dolerių, belieka pareiškėjų paklausti, ar per tuos 30 metų išsvijoje tie pamatai ir sienos nebuvo pastatytos? Ar visa tai dingo, sugriuvo? Ar gi po 30 metų ne laikas tam rūmū ir stogų uždėti? Ar gi ne laikas užbaigti to stogo - Lituanistikos Katedros užbaigimą, kai pusė darbo jau atlikta? O gal po tos lituanistines šeštadienio mokyklėles daugiau nieko nebereikia? Po mūsų, nors ir tvanas? Tik kas tada atsitiks su mūsų išsvijos spauda, knygomis, su kultūriniais renginiais, su mūsų bendruomene. Ir kol kas dar netenka girdėti, kad visa tai galėtų atlikti Vilnius. Visa tai turime atlikti mes patys išsvijoje, mūsų jaunūi karta. Lygiai kaip šeimai yra svarbu, kad vaikai baigę vidurinį mokslą siektu aukštojo, įsigytų profesijas, taip ir mūsų bendruomenei yra svarbu, kad Lituanistikos Katedra ugdytų mums reporterius, redaktorius, poetus, rašytojus, mūsų kultūros kūrėjus, mūsų bendruomenės vadovus-ves.

Lituanistikos Katedros darbai turi kalbėti ir plačiajam pasauliui apie mūsų kultūrą, mūsų tautą ir mūsų bendras pastangas jos laisvei atgauti. Jos reikalingumas yra visapusiškas.

Lengviau duoti, negu prašyti

Per mūsų emigracinio gyvenimo laikotarpį vakarų pasaulyje turėjome progos įsitikinti, kad ne tik katedros, bet didžiausi ir geriausi universitetai yra pastatyti ir išlaikomi asmenų, įmonių ar organizacijų aukomis, milijonus sutekiant lėšų telkimo vajais. Aukomis juk pastatytos ir išlaikomos ir mūsų milijonų vertės parapijos, ligoninės, mokyklos ir prieglaudūs. Lėšų telkimo vajū labai palengvina stambių sumų suradimas, tačiau gyvas kiekvieno bendruomenės nario prisidėjimas su dešimke ar šimtine, dėl kurios nei vienam neliks skylės piniginiėje, tą bendrą atsiekimą padaro reikšmingesnį ir brangesnį.

Tik maža dalis tų 20,000 laiškų atsakymų su aukomis jau grįžo į Lituanistikos Katedros Fondą, 5620 So.Claremont Ave., Chicago, IL. 60636. Didžiausios laiškų dalies su aukomis katedrai kasdieną laukia PLB Fondo reikalų vedėja Nijolė Balzariene. Visi paskubėkime su atsakymais, kad lėšų įmokėjimas universitetui šiais metais būtų laiku ir pilnai atliktas.

JALTOS AUKOS

/ tęsinya /

Atamano Domanov'o štabas turėjo teisę išduoti šautuvus esant reikalui, o britai prižiūrėjo stovyklą. Kazokų karininkai buvo pasilaikę savo revolverius ir kardus.

Šis naujas nurodymas sukėlė savaime suprantamą rūpestį. Jis buvo apramintas, pagal kazokų tvirtinimą, kai jiems buvo pasakyta, jog jie gaus mainais vienodus britų ginklus už jų įvairias kitokių ginklų kolekcijas. Kandangi vokiečiai niekada nelaikė atamano Domanov'o pajėgas reguliariu kovos vienetu, jo vyrai buvo gavę maišytų vokiškų, itališkų, prancūziškų ginklų ir amunicijos. Didelė jų dalis buvo "pasiskolinta" arba pagrobta pačių kazokų. Tada kaip bebūtų - kazokai pakluso ir vidurdienį visi ginklai, išskyrus keletą paslėptų, buvo atiduoti.

Majoro Davies užtikrinti ir nuraminti tu paaškinimų, kazokai vėl pasitikėjo gera britų valia.

Tačiau kazokai negirdėjo tą rytmetį vieno pranešimo, kuris buvo perskaitytas britų kareiviams prižiūrintiems stovyklas rytmetinėje rikiuotėje. Pranešime brig. Musson'as išaiškino, kad visi pasidavusieji daliniai turi būti tą dieną nuginkluoti ir pridėjo, kad: "Po 14.00 val. bet koks dalinys ar kariškis, rastas su ginklais ar amunicija, turi būti tuojau sumtas ir tokiems gali būti taikoma mirties bausmė... Aš žinau, kad mes turime reikalo su įvairių tautų žmonėmis, kurių kalbų nemokame, ir kad jų dalių sudaro moterys ir vaikai... Jeigu būtų reikalinga šauti, jūs tai, kaip karo situacijos pareigą, privalote atlikti".

Pranešimas baigėsi stipriai primenant, kad jeigu kiltų sąmyšis ir minia būtų nesukontroliuojama - galima šaudyti".

8-tojo Argylls kariams tai atrodė gana keista įžanga, nes kazokai visai ramiai atidavė ginklus. Ir kuo čia dėtos moterys ir vaikai?

Po to įvykiai rutuliojosi greitai.

Vakare maj. Davies su vertėju leiten. Butlerov'u atvyko į atamano Domanov'o būstinę Lienv'e. Jam įteikė raštą nurodymą, kad visi kazokų kariškiai rytojais dieną turi atvykti į konferenciją, i rytus nuo Oberdrauburgo. Ten Feldmaršalas Alexander asmeniškai juos susitiksias ir informuosias apie svarbų, jų ateitį liečiantį, nutarimą. Maj. Davies atsaliutavo ir išėjo kartu su Butlerov'u. Pastarajam širs pranešimas buvo taip pat netikėtas, kaip ir Domanov'ui ir jis, pasivedęs maj. Davies į šalį, paklausė, ar tikrai bus konferencija, ar kas nors kito slepiasi už to pranešimo? Maj. Davies užtikrinio, kad viskas taip, kaip pranešta.

-Visa tai skamba savotiškai, - aiškino Butlerov'as.

-Kodėl Feldmaršalas turi uždėti jums darbo organizuojant sunkvežimius ir automobilius, kad atsigabentų mūsų apie 2.000, kai jis galėtų atvykti čia savo štabo automobiliu? Atrodo gerokai netikėtina, ir kokia prasmė tai daryti?

Maj. Davies patraukė pečiais. "Nežinau. Gautas įsakymas: mano paskirtis į aiškinti ir suprantama, nežinau, ką galvoja Feldmaršalas. Gal ten yra kino teatro ar kokio kito viešo pastato patalpos, tinkamos tokiam susirinkimui. Tokių patogumų čia stovykloje nėra."

Leit. Butlerov'as nebuvo įtikintas ir atrodė labai susigrauzęs. "Žinau, esi kariškis ir turi klausyti įsakymų. Bet aš viliojosi, kad taip pat esi ir draugas. Kaip žinai, aš turiu žmoną ir vaiką Peggetz stovykloje. Ar gali man duoti kariškio ir džentelmeno žodį, kad mes visi grįšime į stovyklą šį vakarą?"

- Žinoma, kad galiu, - atsakė Davies. Butlerov'as dar vis neatrodė nuramintas, bet po tokio atsakymo nebegalėjo toliau spausti savo bicilio.

Tuo tarpu Domanov'as telefonavo savo kariškiams, pranešdamas apie parėdymą ir sukviėtę grupę vyresniųjų pasitarimui savo būstinėje 11 val. ryto. Jis perskaitė jiems Davies patiektą įsakymą, kad visi kariškiai turi būti rikiuotėje Peggetz'o barakų aikštėje, kur dieną prieš tai jie buvo atidavę savo ginklus. Jis kalbėjo ramiai ir atrodė nepaveiktas žodžių svarbumo. Sekė trumpa tylą. Tada pasiliejo klausimai, kai nustebe vyrai klausė, kas tik pirmiausia atėjo į galvą:

- Ar reikia pasimti savo daiktus?

- Ne, šįvakarą grįšite atgal.

- Ką turi daryti tie kariškiai, kurie netiki tuo įsakymu ir kurie nusprendę pabėgti į kalnus?

- Esate būrio vadai. Jūs mane supratote.

Domanov'o šaltumas keistai kontrastavo su kariškių reakcija, kurie buvo susijaudinę ir pagauti netikėtumo. Visi išsiskirstė perduoti kitiems įsakymą ir išsamiai diskutavo su visais, kuriuos tik susitiko, ką visa tai galėtų reikšti.

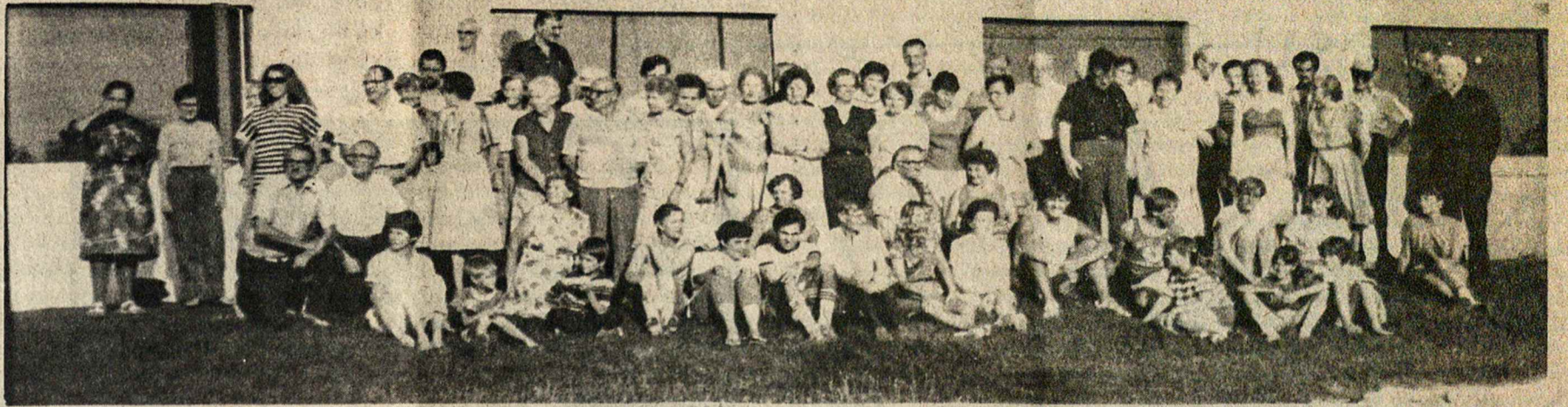
Nežūrind keistos situacijos, kai "kalnas turi eiti pas Mahometą", daugumos nuomone, konferencijoje busią praneštas jiems palankus sprendimas. Galvojo, kad bus pasiūlyta apsigyventi kur nors rečiau apgyvendintoje britu kolonijoje.

..... Daugiausiai buvo pasitikėta britų karininkų garbinių. Taip pat daugeliui kazokų padarė įspūdį gen. Domanov'o ramus to įsakymo priėmimas. Jam ir gen. Krasnov'ui tikriausiai atrodė, kad šis įsakymas atėjo kaip tiesioginė reakcija į Krasnov'o laišką, išsiųstą 2 ar 3 dienas anksčiau savo senam ginklo draugui Alexander kuriam jis prašė paremti kazokus.

Krasnov'o žmona Lidija pasakojo, kaip atvykęs vienas Domanov'o adjutantų atvyko su prašymu, kad generolas dalyvautų konferencijoje. Lidija Krasnov buvo sunerimusi ir baiminosi, bet generolas atrodė ramus ir pasitikys. Apkabino ir pabučiavo savo žmoną, pasakė, kad nėra ko rūpintis: "Aš sugrįšiu tarp 6 ir 8 val. vakarų", - pasakė smagiai. Ir pasiremdamas savo lazda, senasis džentelmenas nusileido laiptais ir įsėdo į automobilį. Jeigu jis tik galėtų vėl veidu į veidą susitikti Alexander'į, buvo tikras, kad viskas būtų gerai. Nes Feldmaršalas buvo garbingas džentelmenas ir kas galėjo geriau išaiškinti kazokų atvejį,

19 -ji MOKYTOJŲ, TĖVŲ IR JAUNIMO STUDIJŲ SAVAITĖ

L.EIMANTAS

Dalis studijų dalyvių.

Nuo š. m. rugpjūčio 4- 11 d. d. DAINAVOJE /prie Manchester, Mich/, vyko jau 19-toji STUDIJŲ SAVAITĖ. Ši kartą Studijų Savaitė buvo kiek kitokia.

Šia Studijų Savaitė vadovavo plačiai žinoma visuomeninė Rūta Udrienė, iš Jacksono miesto, Mich. Ji yra jauna, 4-rių vaikų motina, kuri, sakykime, turi lietuvišką mokyklėlę savo šeima. Ji savo vaikus išmokė ne tik gražiai skaityti ir rašyti, bet ir davė pilnutinį lietuvišką auklėjimą. Jos vaikai ne tik lietuviškai dainuoja ar deklamuoja, bet ir vaidina, nes iš savo mamytės patyrė apie daugelį mūsų tautosakos, mūsų istorijos, geografijos ir kt. dalykų. Vaikai skambina pianinu, groja smuikais. Jie davė kelis pasirodymus buvusiose ir dabartinėje Studijų Savaitėje. Žinoma, R. Udrienės talkininkas yra jos vyras, adv. Udrys.

Todėl šią Savaitę atvyko nemaža lietuvių tėvų su vaikais. Jie, matyt, panoro arčiau susipažinti su Udrių šeima ir pamatyti, pasigėrėti, pasidžiaugti bei pasimokyti iš pilna to žodžio prasme šios lietuviškos šeimos. Tai ryškus pavyzdys visiems tiems, kur nėra lietuviškos mokyklos, bet lietuviškas darbas taip našiai dirbamas.

Ši kartą į Studijų Savaitę atvyko ir nemažas būrys jaunimo, kuris ne tik atidžiai klausė lietuvių kalbos pamokų, mokėsi dainuoti studijų chorė ir, žinoma, entuziastingai mokėsi mūsų tautinių šokių.

Studijose buvo šį kartą ir kitokių naujovių. Bent geras tužinas stovyklon atvyko senesnės emigracijos atžalyno. Jie, kad ir truputį mokantieji lietuvių kalbos, uoliai lankė jiems skirtas lietuvių kalbos pamokas, dalyvavo studijų chore ir entuziastingai mokėsi ir šoko mūsų tautinius šokius.

Todėl ši Studijų Savaitė buvo bene didžiausiu iš visų buvusių studijų savaitių. Ir reikia pasakyti, kad ši Savaitė laikytina pasisekusia daugeliu atvejų.

Žinoma, studijų vadovėi daug kuo padėjo buvę anksčiau studijų vadovai ar aktyvūs dalyviai. Todėl jų pastangos ir nuopelnas studijoms liko reikalingas ir reikš-

kaip kad jų senasis atamanas, karys ir rašytojas tuo pačiu metu?

Lidija Krasnov apsiašarėjusi meldėsi savo kambaryje. Slinko valandos, ir vakaras prailgo. Kai išmūšė 7-tą ir paskui 8-tą valandą, jo susirūpinimas augo. Jos vyras buvo išmintingas ir didis žmogus, ir suprato politiką nepalyginamai geriau už ją. Jis pažadėjo grįžti 8 valandą, ir per 45 jį vedybinio gyvenimo metus, niekada nebuvo tokio pažado neišpildęs...

.....

Peggetz'e, kaip buvo įsakyta, barakų aikštėn susirinko 1.475 karininkai /apie 50 jų buvo palikti prie savo dalinių stovyklos pareigoms/. Vaizdas buvo neišprastai spalvingas ir šventiškas. Laukdami susitikimo su Feldmaršalu, kazokai suprato, kad svarbu kariškiai pasirodyti. Jie dėvėjo savo geriausias uniformas, kurias jų žmonos buvo rūpestingai apžiūrėjusios ir išprosičiusios. Vyrų susirikiavo į tris grupes. Ant jų antpečių buvo išsiuvinėti vardai DON, KUBAN ir TEREK. Klekvienos grupės priekyje žygiavo atamanas. Visi dėvėjo įvairius savo žyminis, daugelis jų apdovanotų dar caro už nuopelnus Didžiajame Kare. Daugelis Kubanės ir Tereko pulkų veteranų dėvėjo tautinius drabužius - čerkesas. Žiūrovai buvo ypatingai susidomėję Tereko kazokų ženklais ir aukštu, kilmingai atrodančiu senu vyru, balta didele barzda. Išdidžiai žvelgdamas priekiu, jis nešė senąją Rusijos imperijos vėliavą.

Buvo malonus gegužės vidurdienis, kai kazokų rinktiniai žmonės paradoavo barakų aikštėje Peggetz'e. Aplink juos buvo susirinkusios jų šeimos; daugelis moterų baimingai ašarojo. Už vartų buvo sustatyti 60 trijų tonų sunkvežimiai ir maj. Davies davus signalą, visi parado karininkai išžygiavo pro vartus ir iš anksto suskirstytomis grupėmis sulipo į juos. Viskas vyko tyloje. Staiga maždaug gaitė atitruko nuo motinos ir rėkdama pasileido prie vieno važmens. Ji pamatė, kaip tėvas į ją lipo ir išivaizdavo, kad jo daugiau nebepamatys.

Įga kolona užėdė dulkėtu keliu rytų kryptimi. Abejose jo pusėse matėsi kazokų vienetų palapinės ir vežimai. Jų tarpe stovėjo vyrai ir moterys, stebėdami išvykstančius savo vadus. Greitai stovyklos atsidūrė važiuojančiųjų užnugaryje. Netrukus laikinai sustojė pakraštyje girių, kuri supo kalnus. Domanov'o nesimatė; aplinkui stovėjo britų kareiviai ir po duotos komandos, po porą karių, ginkluotų "Sten"-ginklais, prisistatė lydėti kiekvieną sunkvežimį. Vėl pajudėjo kolona, šį kartą trimis vienais po kitos grupėmis. Tuo metu iš girios šešėlių išniro ginkluoti važmenys ir motociklininkai, kurie prisijungė į eilę judančių važmenų.

Tokia netikėta naujiena sunervino kai kuriuos karinikus.

..... Alexander Špareng, Kubanės kazokas, apimtas nenugalimo artėjančio pavojaus jausmo, nusprendė pabėgti.

Foto - K. Sragausko iš Detroito

mingas. Čia gal pravartu suminėti bent kelis JAV lietuvių švietimo žymūnus: JAV Lietuvių Bendruomenės švietimo Tarybos pirmininką Joną Kavaliūną, Chicagos Lietuanistinės Aukšt. Mokyklos direktorių ir ilgametį studijų vadovą Juozą Masilionį, mokytojus Juozą Plačą, Br. Krokį, A. Bagdoną, švietimo vadovę Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyboje Birutę Jasaitienę, mokyto. Sof. Jonyrienę, sporto veteraną Br. Keturakį, ir kt.

Gausiau šį kartą dalyvavo ir reikėsi ir Kanados lietuviai mokytojai: L. Šileikienė, Irena Elers, Vitalis Matulaitis, šias eilutes rašantis ir kiti.

Bet, bene didžiausia staigmena buvo studijose kelias dienas dalyvavęs Jo Eks. vyskupas Paulius Baltakis. Jam asistavo kun. P. Celiešius ir kun. P. Daugintis. Pirmąją studijų dieną - sekmadienį - Vyskupas celebravo mišias ir savo pamokslu pabrėžė ir iškelė lietuvių mokytojo rolę darbą ir reikšmę.

Tą pačią dieną po vakarienos Vyskupas padarė įdomų pranešimą iš savo kelionių, ypač pas Australijos lietuvius. Ten lietuviams, išskyrus Adelaidę, neleido steigti lietuviškų parapijų. Tai padarė žalą ir lietuviškam jaunimui. Bendrai sakant, bet 20 metų Australijos lietuvių jautėsi lyg ir izoliuoti. Dabargi jau vyksta su visų kontinentų lietuviams bendradarbiavimas. Kai kur lietuviai čia turi kultūros namus. Taip pat vyksta lietuviškas švietimas. Visos lietuvių apylinkės jau turi ir savo kapelionus. Jaunimo kongresas gal daug ką pagyvins...

Studijų pradžioje vyskupas skaitė ir paskaitą "Kova dėl jaunimo".

Kai Jungtinės Tautos paskelbė Jaunimo Metus, o šv. Tėvas - net encikliką, ir dabar Lietuvoje išleista Jaseksio knyga, kur visgi pažymima, kad ir ten religijos dėmesys jaunime tebėra gyvas...

Ir Vakaruose, kur visai skirtingos sąlygos, jaunimas pradeda ilgėtis idealizmo ir norėtų dirbti kažkam kilnesniam. Atbunda ir religinis nusiteikimas. Dievas čia dažnai suprantamas ne tik kaip Kūrėjas, bet ir draugas...

/bus daugiau /

1944 m. rugpjūčio mėn. išvaduojami Paryžiuje amerikiečių kariai Champes-Elysees su savo vėliavomis.

..... "Džentelmenai, darykit, ką norit, bet aš toliau nevažiuoju. Aš jais nepasitikiu!"

Jis nusirito griovinė iššokęs iš važiuojančio sunkvežimio ir movė į mišką. Atsisukęs, matė praūžiančią koloną; po kiekvieno 5-to ar 6-to sunkvežimio pasirodydavo ginklavežimio palyda. Iš viso, kaip jam atrodė, sunkvežimio jis dar pastebėjo mojuojančias rankas, ir už akimirkos jau viskas buvo pranykę iš jo akių. Špareng nusiėmė savo atpažįstamą švarką ir pasuko keliu atgal į stovyklą.

Beveik tuo pačiu metu atamanas Domanov'as atvyko su savo automobiliu į 36-tosios Infanterijos Brigados vyr. būstinę, trys ketvirčiai mylios į rytus nuo Oberdrauburg'o. Sekdamas maj. Davies instrukcijas, jis išvyko pusę valandos anksčiau, negu kolona, lydintas leitenanto Butlerov'o. Buvo trumpam sustota. Brigados komendantas, brig. Geofrey Musson'as pasirodė ir pranešė mandagiai, bet staugiai, kad jis turis perduoti Domanov'ui specialų pranešimą: "Aš turiu jums pranešti, S/r Butlerov'ui skubiai verčiant/-, kad esu gavęs griežtą įsakymą perduoti visą Kazokų Diviziją Sovietų vyriausybei. Aš apgalestauju, kad turite jums tai pranešti, bet įsakymas yra kategoriškas. Labą dieną."

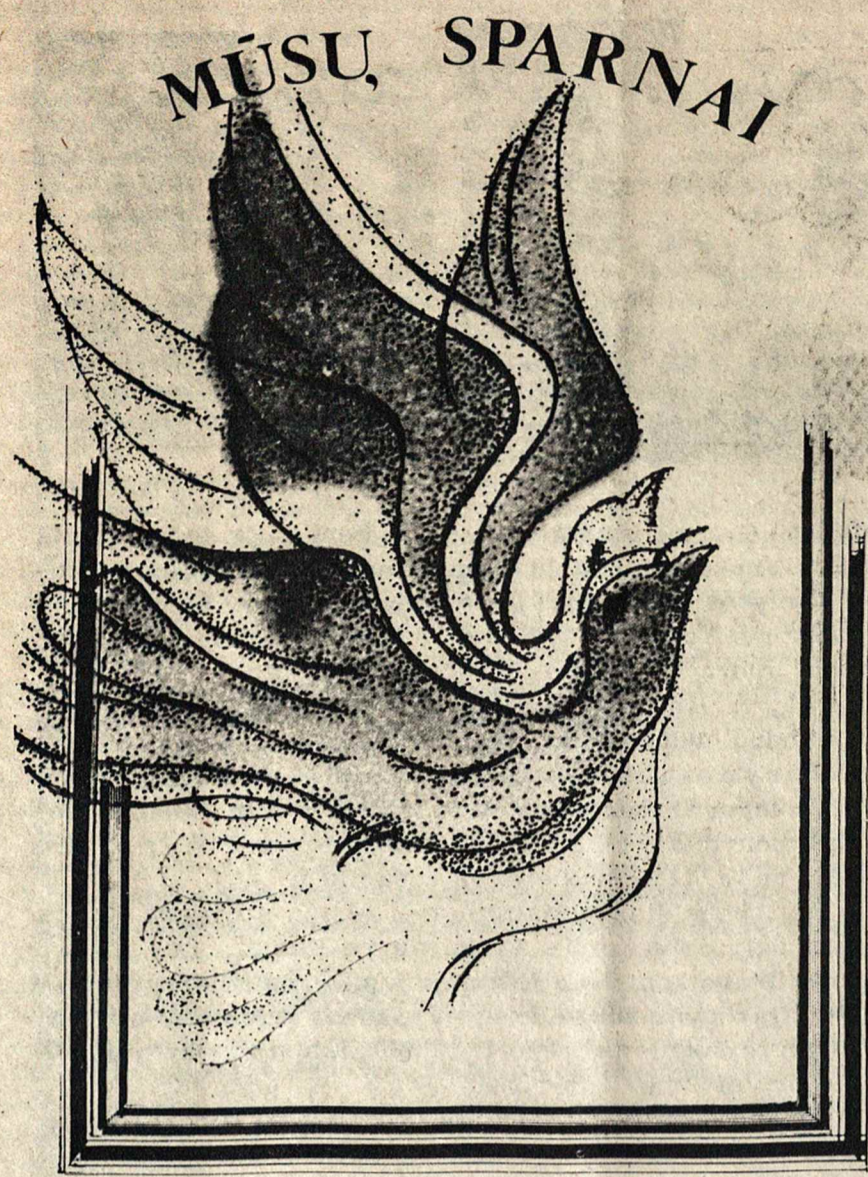
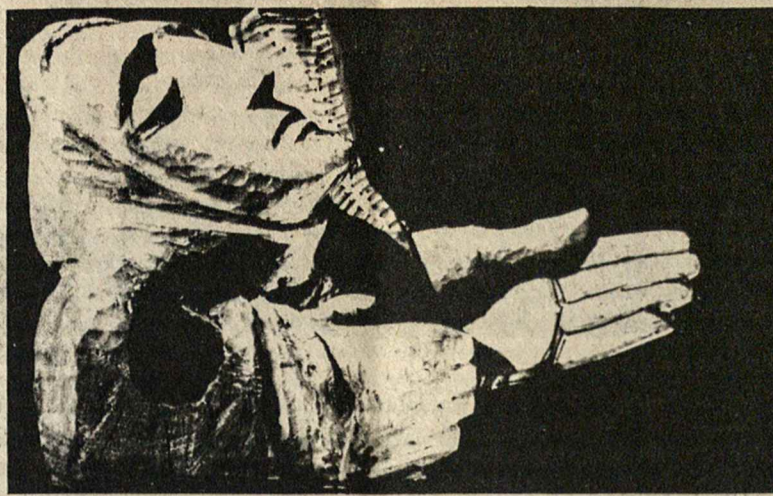
Ir Domanov'as, ir Butlerov'as nieko neatsakė, bet išbalė pasuko į savo automobilį. Anglų karininkas juos lydėjo, jiems patraukus į Rytus.

/bus daugiau /

Protestantai; Jonas Kutra -Pirmieji Lietuviai Humanistai Reformatai; Jeva Jankute-Gerula- Mazosios Lietuvos Moteru Veikla; Dail.Dagys- Mano Sodzius Slepčiai; P.J.-Lietuvos Kriksto Tema; Vilius Nastopka-Velniamyne Arejas Vitkauskas- Plunksna ir Dienos, ir kt.

„Ko aš kaltas?“

MŪSU SPARNAI. Lietuvių Evangelikų Reformatų Žurnalas. Nr.58. 1985. Birželis. Isteigtas 1951. Leidžia Redakcinė Komisija, Lietuvos Evangelikų Reformatų Baznyčios Kolegija. Redaguoja Petras Bruzas, 44 29 S.Talman Ave., Chicago IL., 60632, JAV. Kaina- auka. Turinyje:

Rekiginio ir kultūrinio pobūdžio straipsniai, beletristika, poezija, atsiminimai, informacijos. Ilustruota nuotraukomis, reprodukcijomis ir piešiniais. Siame numeryje stambesni straipsniai yra kun.dr.E.Gerulio-Pamoka Ateuose; kun.Vyt.Bagdonaviciaus- Radvila Juodasis- Teologas; dr.Algirdas Budreckis- Pirmasis Zemaiciu

Iš MIGLOTAS RYTAIS

/tęsinys/

Bet balsas! Ir turėk man tokį balsą! - stebėjosi Tilvikutis. - Sykiais kaip smuikas. O Varnagiris vis dar toj pačioj vietoj stovi. Į šita pusę žiūri.

- Kas čia tau tas Varnagiris užėjo?

- Niekio, bet tas senbernis... Ei, Antan, - susijuokė Tilvikutis, - balnok savo žirgelių ir rišk prie diemedėlio.

- Tyliau, tyliau, dar Rūškienė išgirs. Žinai, ką? O kad taip mudu intume ir užsukume atsigerti.

- Suk, suk, tai visom bobom ant liežuvių užsistosi. Ar nematai, kad Žaliaduonis atvėžlioja? Juodu nuėjo sau.

Saulė tuoj leis. Skersai ežero žvilga takas. Atrodė kad saulė tuo taku tik ką nusirito į kitą ežero pusę ir tenai, ties pačia beržo viršūne, atsimušė į dangų. Tas saulės takas dar tebermirga ir raudonuoja kaip ugnis. O visos palios anapus ežero, visos tos skurdžios pušelės juoduoja mėlynoj migloj, o šitoj pusėj paežerės pievos garuoja ir skamba. Tai pempės kelia triukšmą tuos baltuos garuos.

Žaliaduonis atsisto ant akmens prie pat tako, žvilgtelėjo į saulę, o paskui į trobelę. Taku iki pat kelio atėjo vaikiukas ant savo žirgo.

- Tai arklis, tai arklelis! - stebėjosi Žaliaduonis.

- O kuo tu vardu, vaikuti?

- Stasiukas.

- Gražų turi arklį.

- Jis labai greitas, - atsakė vaikas. Ir nespiria.

- Kur tau! Aš jau matau.

- O Kizių šyvis Motiejui išpyrė į koją.

- Kiziu? Kokiam Motiejui?

- Ugi Motiejui, kur eži pagavo ir atidavė man. Lyg jus nežinot? - išpūtė jis savo mėlynas akis. Vėjas taršė jo šviesius plaukus.

- Žinau, žinau. Aha... Eži, sakai... Tai Stasiukas? O aš tau, Stasiuk, turiu tokį gražų daiktą.

Pasirašęs po kišenę, Žaliaduonis ištraukė žalvarinę diržo sagtį ir atkišo vaikui.

- Tu ją nūsveik pelenais, tai žibės kaip auksinė.

Vaikas, ir padėkoti užmirus, nujojo atgal, o Žaliaduonis nusekė paskui.

Jis buvo penkiasdešimtys kiek su viršum, liesas, smailanosis, idegęs saule. Plaukai ilgi ir tankūs. Kadaisie jie bvo juodi, o dabar išvien išgražinti lyg sidabriniais siūliukais. Apsiavęs nužibintais čebatais ir užsidėjęs šiaudinę skrybėlę, jis buvo tikras senas kaimo kavalerius.

Jis neturėjo savo namų. Dirbo pas vieną ūkininką, ten ir gyveno, o po savaitės ar dviejų, ėjo pas kitą. Iš kaimo į kaimą, iš parapijos į parapiją. Stogą dengė Žaliaduonis, tvorą tvėrė Žaliadonis. Visų kaimų geldos jo padarytos, šaukšdėčiai jo išpaustyti. Jis ir kiaules pjovė, ir šulinius kasė, o jei reikėjo, ir langų stiklus sulopė. Ganėsi dirbo ir nieko neturėjo. Tiesa, turėjo savo karvę. Ganėsi ji pas Kielius. Kieliuviene jam retkarčiais duodavo sviesto, o tą sviestą jis nešdavo į Marijampolę, kad turėtų už ką "kamštį išmušti".

Sustojęs prie atdarų durų ir žiūrėdamas į vorpiančią Rūškienę, Žaliaduonis prašneko:

- Nepadvykykit, Rūškienė, - jūsų pavardę jau žinau, - nepadvykykit, kad čia ne šioks ne toks ėjo ir nepaėjo. Kaip gi dabar! Visur cinu, viską matau, viską žinau,

o čia naujas dūmas rūksta, nauja daina rugius lenkia, Žaliaduonis betgi dainininkės dar nematė ir dar nepagyry.

- Prašom, prašom, būsit pirmas svečias, - kvietė Rūškienė, sulaukydama ratelį. - Ar jūs iš šito paties kaimo?

- Aš iš visų kaimų. Aš vasarą gegutė, o rudenį vanagas, - susijuokė Žaliaduonis, sėdėdamas ant slenkščio.

- Tai mat, kur moteriška ranka: ir langai meziniais uždengti ir stalas užtiestas. Net suodžiai ant lubų gražiau žiba ir ugnis krosny, sakyčiau, juokiasi. Tai nuo Sasnavos? Amžiną atilsi jūsiškį pažinojau. Smarkus buvo vyras, tik... bet... Ką gi padarysi...

- Degtinė pražudė, atleisk jam, Viešpatie. Pražudė ir jį ir ūkį.

- O jūs nesikrimskit, Rūškienė. Jūs dar jauna ir graži, ir rankas turit auksines. Jūs dar ir turtinga išsidainuosit, o jeigu ne, tai vis tiek, sakyčiau, dar vyriška kepurė čia ant vagio kabos.

- Emėt ir nukirtot lepšę su kirviu. Turgus dar už dviejų savaitių o jūs jau su šluotom važiuojat.

- Ech, Rūškienė! Kur paukštėlis lėkė, ten plunksnelės metė. Vieną plunksną aš radau ir paukštėlį pažinau. Jums, sakyčiau, tik už balto staličio sėdėti ir žodelį kalbėti.

Ilgai jis sėdėjo ir plepėjo apie kaimynus, apie ežerą, apie palias ir gyvates, o visai sutemus atsivėikino.

- Einu kaimo šunų lodyt. Taip tik sakau, o iš tikrųjų jie manęs neloja. Sakyčiau, visi parapijos šunes mane pažįsta.

- Užsukit kada nors, eidamas pro šalį, - šypsojosi Rūškienė. - Jei ne ko, tai nors giros atsigerti. Šiandie jau užraugiau.

Varnagiris ilgai uždėdamas žiūrėdamas į trobelės dūmus. Kartais tie dūmai būdavo balni, kartais melsvi. Trobelė už gerų vasnų, bet jam kartais pasirodydavo, jog jaučia tu dūmų šiltumą. Vieną kartą neiškentė - perkelė arklis pastovėjo pievoj ir atėjo.

- Vis ketinu ir vis užmirštu. Pieno neikit kitur ieškoti. To tai jau ne. Jei neturit laiko, tai tegul Stasiukas atbėga.

Rūškienė šyptelėjo. Geras tas šyptelėjimas. Šiltas toks.

Varnagiris sėdėjo ir žiūrėjo į stalą.

- Staltiesė kokia! Kaip gražiai išsiuvinėta. Jūs pati išsiuvinėjot?

- O kaip gi!

Varnagiris linktelėjo galva ir susimąstė.

Rūškienė išėjo į kamara ir grįžo su geltonos giros stikline. Stiklinė buvo padėta ant baltos lėkštės, kurios kraštuose bvo išrašytos mėlynos gėlės.

Išgėręs Varnagiris vėl linktelėjo galva.

- Jūs viską mokat.

Vėl žiūrėjo į aslą, išbarstytą geltonų smėliu.

- Ar ne iš Kieliaus kašnelio parsinešėt?

- O iš kur gi daugiau.

- Toli eiti. Smėlis sunkus. Rudenį sudėsiu grindis.

Vieną sekmdienį jis atėjo tuoj po pusryčių. Atsinešė narvelį, o tame narvelyje buvo zuikutis.

- Stasiuk, kad paukštį aš tau atnešiau, tai paukštį. O tu jam kopūstų lapų. Atbėk į mūsų daržą ir laužk kiek nori.

- Mamyte, ve! - šaukė vaikas. - Zuikutis! Ausiukės kad gražios. Ve, lūputę krutina.

Varnagiris buvo gražiai nusiskutęs, plaukai rūpestingai perskirti ir suglostyti. Čebatai veidą rodė, kaklaraištis naujas, tik marškiniai buvo prastai išskalbti ir prastai išlyginti.

- O ir jūs, Rūškienė... Jeigu jums reikia morkų ar svogūnų, tai neklauskit - eikit į mūsų daržą ir pasiraukit.

- Kur jau čia... jau aš ne nežinau...

- O jus prašysiu... Ar negalėtumėt ateit kitą šeštadienį pas mus ir iškepti pyragų. Sekmdienį atvažiuos mano sesuo su visais vaikais.

- Kodėl ne. Ateisiu.

- Kasmet šituo laiku atvažiuoja. Vėl gaudins mane.

- Gaudins? - nustebo Rūškienė.

- Ji bijo, kad aš tik nesugulvočiau vesti. Pavėlavau, sako. Persenas jau. Sako, jaunos negausiu, o jei ir gaučiau, tai tik kitiems pamirškėt.

- Ir jūs klausot jos! Ir šitai nusileidžiat! O Viešpatie, Panele Švenčiausia. Jūs tik apsilvikit sviestkais marškiniams, jūs tik nusijuokit bent syki, ir visa parapija sušnekės apie jus. Veskit, kam gi jūs paliktis savo ūkį?

- Tai... Dar desėtkas metų... Ūkis liks vyriausiam sesers sūniui.

- Kur gi ne! Štai kas! Gaudint atvažiuos. O jūs verkite. Pabuskit pirmiausia! Jūs vis lyg mieguistas. Pabuskit ir trepletkit koja. Plaukus ne Daukšiuos - Marijampolėj apsikirpkit. Marijampolės restorane prie visų ne degtinės stikliuką, o vyno stiklą išgerkit. Du išgerkit ir pamatysit, kas bus. Einat Daukšiuos per šventoriu... devyniolikines maldaknykes atsivertę, o jų akys paskui jus... ir...

DRAUGAI

Atėjo pirmoji mokslo metų diena gyvulėlių mokykloje. Vaikučiai ir tą dieną norėjo ilgiau miegoti. Tėvai juos ragino keltis; kai kuriuos net reikėjo ištraukti iš lovyčių.

Pelių šeima išleido savo dukrytę į mokyklą. Pelytė pasivijo savo draugę ir jos nuskubėjo. Abi norėjo patekti į tą pačią klasę ir būti kartu. Prie mokyklos durų, mokyklos direktorius stambus liūtas pasitiko mokinis. Jis skaitė vardus, skirstydamas juos į klases. Draugės pakliuvo į skirtingas klases. Jos labai nuliūdo, bet taip turėjo būti. Mūsų pelytė nedraugiai lėjo į savąją klasę. Ten ji rado įvairiausių gyvulėlių, kurių nepažinojo. Pagaliau pastebėjo katinėlį, kuris gyveno jų kaimynystėje. Pelytė jį patiko. Kiti mokiniai klasėje: drambliukai, laputės, šuniukai jai atrodė nedraugiški. Pertraukus metu, ji priėjo prie katinėlio ir paklausė jį, ar jie negalėtų būti gerais draugais? Katinėlis pradėjo nesutiko. Jis bijojo, kad kiti katinėliai ims iš jo juoktis. Jis taip pat norėjo turėti artimesnį draugą. Pelytė nesiliovė kalbinti jį, kad jis sutiktų nors tiems vienieems metams.

Pagaliau katinėlis sutiko būti jos draugu. Grįžęs į namus po pamokų, katinėlis pasisakė tėvams, kad mokykloje suradęs gerą draugę. Tėvai labai apsidžiaugė. Jie norėjo sužinoti, kas ji tokia? Jis pasakė tėvams, kad tai toji pelytė, kuri gyvena netoli jų. Tėvai buvo patenkinti. Jie priitarė jo pasirinkimui. Jie paaikšino savo sūneliui, kad visi vaikučiai turi būti geri draugai, bet ne priešai. Katinėlis buvo patenkintas ir smagus.

Naujų mokslo metų pradžia jau čia pat. Atlikus visokias registracijas, susiradus sales bei suolus, ateis eilė užsirasyti ir Lituianistinėn Šeštadieninėn Mokyklon. Dedame Ottawas Šeštadienies Lituianistinės Vinco Kudirkos Mokyklos mokinės rašinėlį, spausdintą šiomet Ottawas mokinių laikraštyje TRUPINĖLIAI.

Daugiau ji nepajėgė kalbėti. Prikando apatine lūpa, o jos akys lyg padidėjo. Lyg nuo karščio žibėjo jos akys. Ji žiūrėjo į Varnagirio veidą, o josios rankos nežymiai drebėjo.

- Nereikia man tų devyniolikinių, - numojo jis ranka.

Rūškienė nukaito, galvą atlošė prie sienos ir užsi-merkė.

- Tai bent nešnekėkit, kaip mažas vaikas, - lyg ir pyktelėjusi, tęsė ji. - Jūs tikrai, kaip mažas. Ir akys, kaip vaiko.

Varnagiris pažvelgė į ją ir šyptelėjo:

- Jūs labai gera.

- O pyragų aš nekepsiu. To tai jau ne, kaip jūs sakot.

- Iš tikro... Gal ir nereikia. Gal geriau būtų, kad sesuo visai neatvažiuotų. Hm... Tai tokios anokios. O aš pakalbėsiu su dede Kielium.

Rūškienė išlydejo jį. Dabar jis eina per pievą. Aukštas, tiesus. Koks švelnus jis ir atviras.

Ji ilgai žiūrėjo į Varnagirio trobas, į apšėpusius stogus, į lentų krūvą, sukrautą gale kluno. Žiūrėjo į arklus, priraišiotus pievoj, į gražias karves, kurios piemuio varėsi per kalniuką. Pribėgo Stasiukas, pasakojo jai kažin ką, bet ji negirdėjo. Stipriai priglaudė jo galvą prie savęs, glostė, glostė ir šnibzdėjo:

- Ką pasakys Kielius? Ką jis pasakys? O, Viešpatie, kad tik jis būtų žmogus...

Varnagiris susitiko Keliu pavaikare paežerėj. Juodu susėdo ant plataus akmens ir valandėlę žiūrėjo į žalias nendres. Kielius išėmė pypkę, iškratė ją ir rūpestingai kimšo tabaką. Kimšo lėtai, stipriai pirštu paspausdamas ir žiūrėdamas, kad nė truputis tabako nenubyrėtų ant žemės. Prikimšęs porą kartų patraukė - patikrino, ar ne per stipriai prikimšta. Tada, graibydamašis po kišenės degtukų, prašneko:

- Tai ką, Antan? Nerimsti? Girdėjau ir pats mačiau. Ak, laikas obuolui kristi, tik žiūrėk, kad nenukristum i dilgėles. Aš ir nepeikiu tavęs už tai. Laikas, šitoks ūkis, šitokia žemė. O pievos. Nė ožkabarzdžių, nė samanų, tik pjauk šienelį ir Dievą garbink. Tik trobas apleistos, bet lentų turi per akis. Gerai, kad dairaisi, bet Rūškienė tu išmesk iš galvos. Išmesk. Taip, va, imk, pakratyk galvą, kad jos ten nė šešėlio neliktų.

- Et, ką čia jūs, dede...

- Tam aš ir dedė, kad pypkę rūkyčiau ir tave mokyčiau. Ak, ji dar nesena, reikia sakyti teisybę, net ir pažiūrėti yra į ką, bet... Žmogau, Antan, argi tu imsi svetimą vaiką auginti? Vėl, juk ji elgeta! Ką žmōnės, ką giminės pasakytų, kur tu akis detum! Ak, ji meilintų, labai meilintų tokiame ūkyje savo rankom samtį paimti, bet... Žmogau, Antan, savo vaikus augink! Tu būk vyras, būk ūkininkas, o ne koks valsčiaus raštininkas. Tas, jei tik parfumą užuodė, gelių saują ant skrybėlės pamatė, jau tik sparnais ploja, dainas rašo ir gitarą perka. Našlė, Antan, tai kaip alaus butelis iki pusės nugertas ir rytojui paliktas. Dar gali gerti, bet jau putų nėr. Tu pro rūtų darželį eik!

- Et, dede...

- Tam aš ir dedė, kad patarčiau ir pabarčiau, o patarsiu aš tau ve, ką. Gerai šerk abu bėrius. Avių nesigailėk. Paskui duok perdažyti brčką. Nendrė nusipirk. Tavo kaduginiai botkočiai geri, tiesūs, bet vistiek nedrės reikia. Už kokie mėnesio važiuosim.

- Kur?

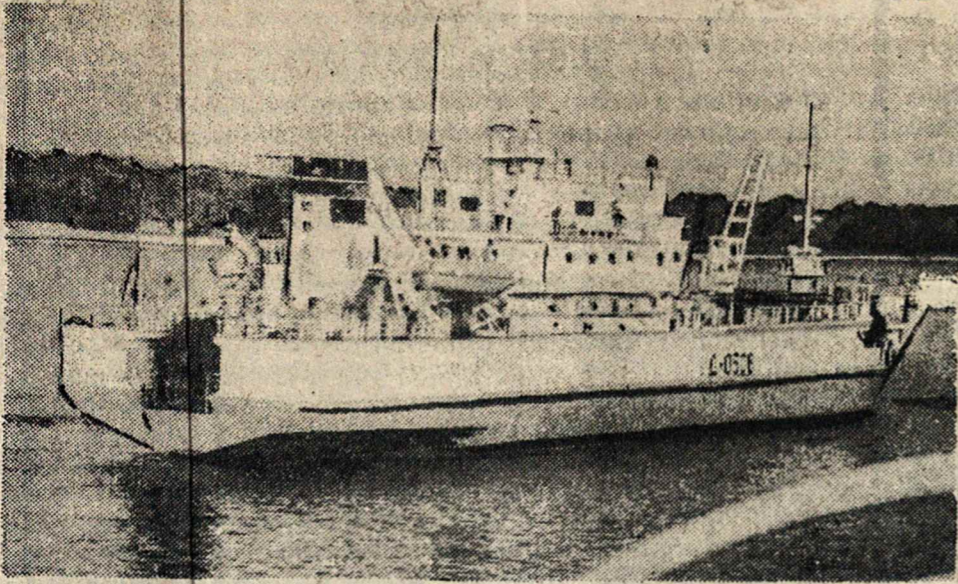
- Važiuosim už Daukšiu. Rugienių žinai? Penkios dukterys. Vyriausia jau dvidešimt penkerių. Ona. Ją ir griebsim. Jauna dar, graži. Pinigų daug negausi, bet užtat, kai į bažnyčią nuvažiuosi, nekikens pusberniui po liepom sustoję. Ve kas. Savo vaikus auginsi ir ilgai gyvent norėsi. O svečiuos niekas tavęs nesodins prie pačių durų. Ve kas.

Parejes mano, Kisieliūs neiškentė ir pasigyry žmōnai:

- Varnagirį jau vedu į gerą kelią. Išgelbėsiu nuo sarmatos.

IŠ PADANGĖS MIELOS

(IŠ SPAUDOS OKUPUOTOJE LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE)

Klaipėdos laivų statykla "Baltija" pastatė Kaspijos jūros žvejams žvejybos laivą. Darbą atliko mėnesiu anksčiau nustatytu laiku.

AR PASKAITAI SAVO VAIKUI LIETUVIŠKŲ LAUDIES PASAKŲ? JOSE RASI IR GROŽIO, IR JUMORO IR IŠMINTIES!

1985 M. LITERATŪROS MENO PREMIIJOS

Vilniuje paskirtas premijas laimėjo V. Martinkus už romaną "Medžioklė draustinyje", S. Z. Gėda – už eilėraščių rinkinį "Varnė – nas po mėnuliui", dr. V. Galinis už literatūros kritikos straipsnių rinkinį "Šaknys ir Atžalės", A. Liobytė-Paškevičienė už pjesių knygą vaikams "Kupriukas Muzikantas".

GRAŽI DŽŪKŲ TRADICIJA

Alytaus, Lazdijų ir Varėnos rajonai palaiko gražią nuo 1972 m. tradiciją – kasmet vienoje iš tų vietovių surengia džukų liaudies šainių ir instrumentalinės muzikos vakarą.

Šiemet Alytaus rajono Simno Kultūros Namuose buvo surengtas vakaras, pavadintas "Džukų Godos".

J. GRUODŽIO AUKŠTESNIOJI MUZIKOS MOKYKLA

Kaune veikianti J. Gruodžio Aukštesnioji Muzikos Mokykla turi muziejų, kuriame vadovauja mokytoja Elena Martinonienė. Čia kaupiama vienkartinė medžiaga – koncertinės reklamos, programos, sukakaviniai leidiniai ir kt. Jau yra surinkta daugiau kaip 3.000 rođinių.

Mokykla pavadinta žymaus kompozitoriaus Juozo Gruodžio vardu 1948 m. Labai daug surinkta šio kompozitoriaus kūrybą ir gyvenimą liečiančios medžiagos. Visi muzikiniai medžiaga naudojami konservatorijos, Čiurlionio Mėno Mokyklos mokytojams ir studentams, Valstybinės Filharmonijos ir Kompozitorių Sąjungos nariams.

NAUJI RŪMAI TRAKUOSE

Trakuose, ežero pakrantėje pastatyti nauji kultūros namai. Juose įrengta 500 vietų salė, šokių bei choreografinis salė, choro studija, biblioteka ir kt.

IŠ KUMEČIO Į PREZIDENTUS

1885 metais vasario 25 d. Kutaliuose, Kaltinėnų vls., Tauragės apskrityje gimė Aleksandras Stulginskis. Tėvai pradžioje buvo dvaro kumečiai. Vyresnieji broliai išvykę Ameriką, padėjo tėvams išleisti į savarankišką ūkininkavimą ir jaunėsiui broliui Aleksandrui baigti vidurinę mokslo ir įstoti į kunigų seminariją. Ją baigęs, Stulginskis studijavo filosofiją bei teologiją Innsbrucke. Halėje baigė agronomijos mokslus. Liko pasauliečiu. Sąmoningas demokratas ir gilus krikščionis, jis Lietuvos respublikos prezidentu buvo nuo 1920 m. birželio 19 iki 1926 m. birželio 7 d. 1941 m. birželio 14 d. su savo žmona Ona Matulaityte-Stulginskiene ištrėmtas į Sibirą. Nubaustas kalėti 25 metus. Po Stalino mirties 1954 m. iš kalėjimo paleistas. 1956 m. grįžo su žmona į Lietuvą, mirė Kaune 1969 m. rugsėjo 22 d.

KALBĖKIME SU SAVO VAIKAIŠ IR VAIKAIČIAIŠ VIENA GRAŽIAUSIŲ IR SENIAUSIŲ KALBŲ – LIETUVIŠKAI!

AA CENTRINĖS:
Montreal 273-7544
Ottawa 523-9977
Toronto 489-3693
Hamilton 522-8392

London 438-1122
Windsor 252-3842
Calgary 287-2712
Winnipeg 233-3508
Sudbury 674-6217

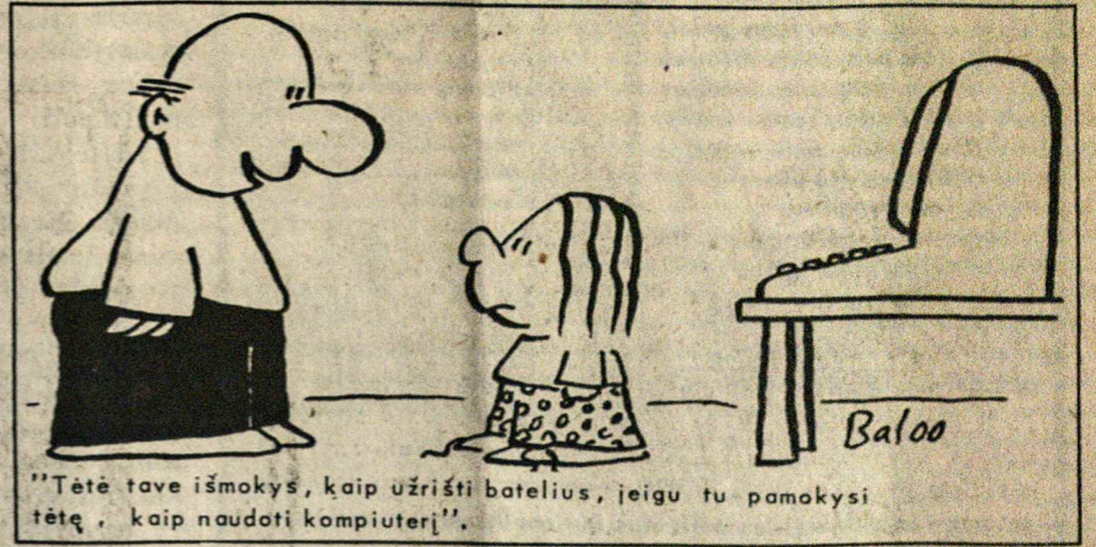
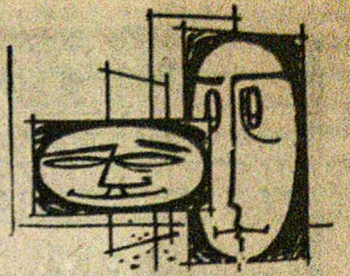
JEIGU GERI IR GALI GERTI – TAVO REIKALAS JEIGU NORI NUSTOTI – MŪSŲ

ATEIK Į LIETUVIŲ A.A. (ALCOHOLIC ANONYMOUS) GRUPĖS SUSIRINKIMĄ. SUSIRENKAME KIEKVIENA TREČIADIENI. 7722 GEORGE ST. LA SALLE, QUE.
8 val. vakaro

ARBA SKAMBINK MUMS:

Leonui G. : 366-2548 (namų); 489-5391 (darbo);
Henrikui N. : 366-7770 Dainiui L. : 768-9606;
JONUI R. : 337-8637

KREVI VEIDRODŽIAI

NAUJA DIENA

/Atsiminimai iš Mokiniių Gyvenimo Nepriklausomoje Lietuvoje/.
P. E N S K A I T I S
(tęsinys)

2. Praėjo pora savaitii, ir abu draugai Tomas ir Bronius jau dirbo Aštriosios Kirsnos dvare. Dažnai dirbdavo lengvai – tai akmenis rinkdavo iš dirvii ir kraudavo į krūvas, tai iš sėklinii dobilių kapodavo dar nespėjusias subręsti plktžoles. Vėliau juodu įsitaisė plėninėje. Čia reikėjo iš anksto ryto sukti sviesto muštuvą. Darbas nelengvas, bet pastovus, ir pradėjus iš anksto ryto, turėdavo laisvą popietę. Rugsjiūtės metu Tomui teko padirbėti su kertama rugii mašina. Tai didžiulė, traukiama poros stipriii arklii, mašina. Reikėjo Tomui iškelti dalgii, išsi – sukant iš rugii lauko, o taip pat ir pamačius didesnii akmenii. Kitas darbininkas valdė arklis.

Vasara praėjo, ir prasidėjo mokslo metai. Tomas turėjo valgyklos sąskaitoje keletą šimtii litii. Užteks maistui per žiemą, o vasarą vėl užsidirbs. Tik blogiau su pinigii, kur vieno kito lito reikėjo einamiesiems reikalams. Tas pats ir su kitais mokiniais, nes čia mokėsi daugumoje neturintiii dzukai. Sprendė reikalą su Broniumi, kaip prisimantii šiek tiek pinigii.

– Man dar nėra taip blogai – dar turiu truputii susitaupęs. O ir čia gal galėčiau truputii uždirbti. Mokyklos knygos knygnelyje naptaisytos, apiplyšusios – galėčiau jas išrišti. Bet kaip su kitais mokiniais? Kaip padėti jiems?
– Žinai, Tomai, man gimė mintis – kooperacija. Galėtume įsteigti darbo artelę – knygriišką. Bent po valandą kasdien galėtume padirbėti.

– Nebloga mintis. Aš galėčiau mokinius išmokyti rišti knygas. Einame šiuo reikalu pasikalbėti pas Augulii. Augulis buvo agronomas, mokinii labai mylimas mokytojas. Be kitii dalykii jis dėstė ir kooperaciją. Mokytojams mūsų idėja susižavėjo. Tai bus praktiškas kooperatiškios minties pritaikymas.

Po poros dienii, pritariant mokyklos vedėjui, viename tam reikalui skirtame kambaryje susirinko apie dešimt mokinii. Buvo paskirtas laikas, kada mokiniai galėjo užsiminti knygriišką. Mokyklos vedėjas pavedė išrišti mokyklos knygnelii knygas, o vėliau buvo gautas gretimo Rudaminos Jaunlietuvii knygnelii. Darbo užteko visai žiemai.

Mokiniam kasdien reikia tai sąsiuvinio, tai plunksnos ar pieštuko, ir bėk į Rudaminą, ar šeštokus keletą kilometrų. "Reikia įsteigti kooperatyvėlio krautuvi, – galvojo Tomas ir sušaukė mokinii susirinkimą.

– Mums reikia pradžiai pinigii, – kalbėjo jis susirinkusiems mokiniam Tomas, – nes užpirkus didesnii kiekii, gausime didesnii nuolaidą. Mūsų mokykloje yra arti penkiasdešimt mokinii. Jei visi sudėsimė po vieną litą, tai pradžiai užteks. Galėsimė pigiau įsigyti reikiamus dalykus ir dar uždirbsimė. Gal po metų įdėtas litas atneš porą litii.

Kooperatyvas plėtėsi. Dvaro darbininkams prašant, krautuviėlė prilaikė ir jiems kasdien reikiamii prekiii. Nereikėjo dėl mažmožio eiti keletą kilometrų.

Didelis namas. Lysvelės rūtų or jurginų. Ir nasturtii. Dar tamsoka. Nakties šešėliai šmėkščiojo pakampėse ir medziii tankmėje. Prasivėrė durys ir iššliaužė du batukai. Jieėjo pro rūtis ir jurginus vingiuotu, takeliu į parko gilumą. Pasuko į altaną ant aukštumėlės, apipintii rozių ir vijokliii. Už Rimyčio beržynėlio saulė jau papylė rausvuosis dažus ir nudažė visą padangę nuostabiomis varsomis.

– Ach, kaip lengva krūtinėje, koks malonus gegužės saulėtėkis, – galvoja Tomas ir įtraukia kvapaus, perpildyto gėliii ir medziii kvapų, oro.

Iš dešinės pusės, iš avietyno pasirodo rytinis rausvas apsiaustėlis.

– Labas rytas, Tomai, ir tu gėriesi tokiu stebuklingu saulėtekiu.

– O kaipgi! Ar ne nuodėmė tokii žavii rytą praleisti lovoje? Ir Marytė, matau ankstyva. Gal galiu tave palydėti?

– O ne, Tomai! Noriu viena pasisotinti gaivii rytu.

Bijau, mudviejų banalūs žodžiai sudauš šį trapii saulėtekio grožii. Tomai, – tu karštas kooperatininkas, tačiau šiuo atveju kooperacija nepritaikoma.

Ir rausvasis apsiaustėlis nuslinko serbentii alėja.

– Ach, Marytė, – galvoja vienas likęs Tomas, – tu žavi ir maloni mergaitė. Tu tik viena patraukei mano dėmesį iš daugelio Džukijos mergaičių...

Tomas ir Marytė buvo tos pačios klasės mokiniai. Tomas buvo kooperatyvo vedėjas, o Marytė sąskaitininkė, todėl tekdavo juodviem dažnai būti kartu. Ir juo toliau, juo labiau vienas kitam patiko. O gal ir daugiau? Ach, kas supras širdies paslaptis?!

/bus daugiau/

Taupyk ir skolinkis

**Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE**

PARAMA

MOKA:

8¼% už 90 dienų term. indėl.
8½% už 6 mėn. term. indėlius
9% už 1 metų term. indėlius
9½% už 2 metų term. indėl.
9¾% už 3 metų term. indėlius
9% už pensijų planą
9% už namų planą
7½% už specialią taup. s-tą
7% už taupymo s-tas
6% už čekių s-tas (dep.)

I M A:

už asm. paskolas nuo 11%
už nekilnojamo turto paskol.
(mortgages):
su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų 10½%
2 metų 11%
3 metų 11½%
(fixed rate)

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų. 9¾%
(variable rate)

AKTYVAI VIRŠ 44 MILIJONŲ DOLERIŲ

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta suntuų dydyje, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju a. draustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas Piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of credit) ir antrietji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniai, antradieniai ir trečiadieniai - nuo 10 v. ryto iki 3 v. popietį; ketvirtadieniai ir penktadieniai - nuo 10 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniai - nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.

(Lietpos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniai uždaryti).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai - 1573 Bloor Street West,

Telefonai: 532-8723 Toronto, Ontario
ir 532-1149 M6P 1A6

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont.
M6H 1A8

• TELEFONAI: 532-3400
• 532-3414

AKTYVAI - VIRŠ 27 MILIJONŲ DOLERIŲ

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniai 10-3
Antradieniai 10-3
Trečiadieniai uždaryta
Ketvirtadieniai 10-8
Penktadieniai 10-8
Šeštadieniai 9-1
Sekmadieniai 9-12:30

MOKA UŽ:

90 dienų term. indėlius... 8¼%
180-185 d. term. ind. 8½%
Term. ind. 1 metų 9%
Term. ind. 2 metų 9½%
Term. ind. 3 metų 9¾%
Pensijų s-ta 7½%
Spec. taup. s-ta 7%
Taupomųjų s-ta 7%
Depozitų-čekių s-ta... 6%

DUODA PASKOLAS:

Asmenines nuo 11½%
Mortgičius nuo .. 9¾%-11½%

ANAPILYJE skyrius veikia sekmėd. 9:30 v.r. - l.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybę pagal suntuų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Par-
duodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

MŪSŲ TIKSLAS -
NE PELNAS, BET SAŽINGAS PATARNAVIMAS

toronto

• LIETUVIŲ NAMAI paskyrė aukų žmogaus Teisėms Ginti Komitetui prie Deschenes Komisijos \$500 ir Kanados federalinės valdžios atstovui paremti \$400.

• LIETUVIŲ NAMAMS gautas a. a. J. Kalinskio palikimas \$5,000 perkeltas į "Labdaros" vietinio Fondą. Jo palūkanos yra skirstomos lietuvių jaunimui.

NEDELSDA MI pasinaudokime šios iškarpos tekstu ir pasiūskime šiuo adresu:
Rt. Honourable Brian MULRONEY, Prime Minister of Canada, House of Commons,
Room 309-S CB, OTTAWA, KIA 0A6.

DEAR MR. PRIME MINISTER:

I am deeply concerned about media reports suggesting that the Commission of Inquiry on War Criminals headed by Justice Jules Deschenes may utilize "evidence" provided by the USSR. Soviet disinformation has always attempted to portray East European refugees as "war criminals." I, therefore, strongly urge you to prevent the introduction or use of any Soviet "documentation" by the Deschenes Commission.

SIGNATURE _____

ADDRESS _____
_____
_____

JEIGU GERI IR GALI GERTI - TAVO REIKALAS

JEIGU NORI NUSTOTI - MŪSŲ!

ATEIK Į LIETUVIŲ A. A. (Alcoholics Anonymous)
GRUPĖS SUSIRINKIMĄ, SUSIRENKAME KIEKVIENĄ
PENKTADIENĮ IŠCANYTOJO PARAPIJOS SALĖJE
(Skersai gatvės nuo pensininkų rūmų, 1610 Bloor St West,
kampas Indian Rd.) 7:30 val. vakaro.
SKAMBINKITE : 487-5591

Šiaurinės Amerikos žemyn visuomenė sparčiai sensta. Priežastis-smarkiai sumažėjęs gimimų skaičius, ypatingai baltosios rasės. Bijoma, kad įžengus į 21-ąjį šimtmetį, nebus resursų jų pensijoms mokėti/ jų gal ir dabar nedaug/ ir senelius prižiūrėti.

Lietuviai Kanadoje patys rūpinasi savo ateitimi. Pirmasis girtinas mostas-Toronto ir Hamiltono miestuose jie įsigijo savo namus, visai naujus apartamentinius pastatus/"Vilnius Manor" ir "Rambynas". Nors jų savieji pilnai neužpildė, bet kurie ten gyvena, džiaugiasi jaukia lietuviška atmosfera, turi savo klubą ir galima sakyti, liuksusinius butus.

Toronto VILNIUS MANOR turi keletą salių/su virtuvėmis/visokiems reikalams ir pobūviams, keletą rankdarbių ir žaidimų kambarių, kur gyventojai žiemos mėnesiais maloniai praleidžia laiką, visi butai aprūpinti balkonais, kur teko pastebėti netik gėlynų, bet ir daržovių- agurkų bei pamidorų, augančių puoduose.

Yra labai gražus kiemas su dekoratyviniais augalais ir patraukliu, spalvingu gėlynu. Ten suolai būna ankštai apšėsti šiltais vakarais. Rodos, čia nedaug žemės, bet labai gudriai ir tvarkingai suplanuota, kad nepajėgiantiems nuvykti į parką/nors jis labai arti/galima vietoje pailsėti ir pakvėpuoti gėlių aromatu atmiešu oru. Atrodo, kad net ir žaidimų prasimanyta.

Parkas-miesto High Park tik už poros minučių pėsčiomis, ir ten lietuviai pensininkai randa malonų poilsį medžių pavėsyje šiltomis dienomis ir šokių tokius užsiėmimus.

Kas met, liepos mėn., ten vyksta metinis pensininkų piknikas. Šiomet tai įvyko liepos 24 d. Visi atrodė patenkinti parengimu, tik gaila, kad numatyta meninė programa neįvyko. Diena, tai tikrai kaip Dievo duota- neperšilta ir be lietaus. Atvirame ore ažuolų ir klevų paukščiūnė, susirinko apie porą šimtų pensininkų ir jų giminių bei draugų, pasikalbėti ir pasivašinti. Buvo paruosti skėčiai pietūs, o po to net ir šokta pagal akordeono muziką.

Grojo M. Zabulionis. Seniai matyti draugai susitiko ir pasidalino išpučiais, nes atvyko ir tie pensininkai, kurie gyvena dar privačiuose namuose. Tie, kurie pamėgo vienišą gyvenimą, šio metinio pikniko proga pagyvėja ir aktyviai dalyvauja.

Klubo pirmininkas Henrikas A d o m o n i s suorganizavo ir vežikus, pristatyti jau nepajėgiantius lauke vaikščioti. Trumpai sakant, visi/senesnieji ir jaunesnieji/pensininkai rado džiaugsmo metiniame piknike, kuriam vadovavo H. A. Domonis, "Vilnius Manor" administratorius.

Šiomet šio renginio darbų našta nešė Gražuliai/vyras ir žmona/ir Jonas Gustainis Pastarasis, nors ir nebūdamas klubo valdyboje, daug prisidėjo visuose darbuose. Negalima nepaminėti ir tužino moterų taktininkų, kuriuos išdalino pietus; čia visų neįmanoma suminėti.

Jie ir jos lakstė, organizavo keletą dienų prieš tai, o pikniko dieną dar daugiau energijos reikėjo, nes daugelis dalyvių nenusipirkė biuletų iš anksto, todėl buvo sunkumų pietums iškepti nemažą kiekį ekstra porcijų. Bet, atsižvelgiant į pensininkų sveikatą, pikniko rengėjai nutarė pietų laiką nukelti į valandą vėliau ir patenkinti pavėlavusiųjų reikalavimus. Rengėjams reikia pasakyti - "bravo!"

Sunku įsivaizduoti, kokia liūdna padėtis būtų be pensininkų klubo veiklos ir be VILNIUS MANOR pastato! Girdisi gandai, kad kai kurie gailisi per anksti namus pardavę ir apsigyvenę šiame pastate. Tiesa, kad apartamentų gyvenimas skirtingas ir iš karto sunku priprasti, nes dauguma lietuvių nemėgsta tokio uždaro gyvenimo. Bet šitas jausmas su laiku pranyksta, o kai ateina tikroji senatvė ir nėra jėgų savą namą apžiūrėti, nuomonė pasikeičia, nes lieka tik viena išeitis-apartamentas. Tiems, kurie jau yra gyvenę nuomotuose butuose, šis apartamentas, kaip tėvis-kė. Tik gaila, kad iš keleto šimtų Toronto ir apylinkės gyventojų tik maža dalis čia apsigyveno.

Taip pat yra neigiamas reiškinys, kad labai maža dalis mūsų intelektualų priklauso šiam klubui. Be abejo, būtų galimybė išvystyti aukštesnės kokybės veiklą, jei jų daugiau įsijungtų į klubo veiklą, ar bent atvyktų į susirinkimus. Nėra būtina čia gyventi, bet priklausyti klubui/kai jau kitų pareigų neturima/ būtų visiems naudinga. Sakoma, kad kam Dievas davė daugiau, iš to daugiau ir reikalaujama. Todėl būtų kultūringa, jei tie laimingieji pasidalintų savo žiniomis ir sugebėjimais ir senstantiems klubo nariams padėtų atsigavinti. Jų įnašas būtų įvertintas. Bet jie laikosi atokiai.

Dalyvavę piknike gyrė jo organizatorius ir laukia sekančio, bendro susitikimo, kuris gal bus rudenio laikas. Ž i e ž u l a

PADĖKA

Netekę mylimo, brangaus vyro ir tėvo

A ↑ A

JUOZO VAŠKEVIČIAUS

dėkojame visiems, kurie palydėjo velionį amžino poilsio vietą - Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugaugoje.

Gili padėka už koncelebrines Mišias - kun. E. Jurgučiu, OFM, kun. Dennis, OFM, kun. K. Kaknevičiui, už gražų pamokslą - kun. Alf. Grausliui, už pranešimą apie velionio mirtį ir parapijos vardu pareiktą užuojautą Lietuvos Kankinių šventovėje pamaldų metu - kun. Pr. Gaidai.

Nuoširdžiai dėkojame kun. L. Januškaui, OFM, ir kun. E. Jurgučiu, OFM už maldas laidotuvių koplyčioje, kun. E. Jurgučiu- už velionio palydėjimą į amžino poilsio vietą.

Dėkojame šauliams, budėjusiems prie karsto, ir karsto nešėjams: pirmininkui šauliui V. Bačėnui už atsiveikinimo kalbą kapinėse, šauliui St. Jokubaičiui už tartą žodį kapinėse pensininkų vardu.

Reiškiamė padėką solistui V. Verikaičiui už jautrias giesmes šventovėje, P. Gulbinkui už giedojimą laidotuvių koplyčioje.

Ačiū visiems, kurie užprašė šv. Mišias už a. a. Juozą, atsiuntė gėles, pareiškė užuojautas spaudoje ir asmeniškai.

Gili padėka p.p. Kiršinams, suteikusiems pirmąją pagalbą, nuveždami a. a. Juozą į Šv. Juozapo ligoninę.

Dėkojame p.p. Jankauskams, atvykusiems iš JAV, p.p. Petrauskams - iš Montrealo.

Nuoširdi padėka E. Zakarževskienei, R. Laurinavičienei ir J. Gurklienei už paruoštus skanius laidotuvių pietus ir ponioms už pyragus.

Ačiū, ačiū visiems, dalyvavusiems, palydėjusiems, paguodusiems mus sunkiose skausmo dienos.

Jums dėkingi -

žmona Monika ir sūnus Juozas

Dail. A. Tamošaičio ekslibrisas.

LIETUVIŲ TAUTODAILĖS INSTITUTAS KVICIA METINIAM SUŠIRINKIMUI NARIUS IR BŪSIMUS NARIUS Į A. ir A. TAMOŠAIČIŲ SODYBĄ, KINGSTON, Ont. š. m. RUGŠĖJO mėn. 21 d. Pradžia-12. val.

MIRUSIŲŲ ATMINIMUI AUKOJO KANADOS LIETUVIŲ FONDUI:

• Mirus garbingam šauliui A. A. VAŠKEVIČIUI, artimieji ir giminės, kaimynai ir šauliai aukojo Kanados Lietuvių Fondui: \$50, - J. A. Strauskas; po \$20, - A. Lukošius, J. A. Paršeliūnai, J. M. Vaseriai, A. P. Vilutis, J. Poška, V. Karauskas, S. Kniukšta; po \$10, - V. Bačėnas, A. Borkertas, B. Jankauskas, P. Gulbinskas, S. Kiršinas, L. Einikis; \$5, - S. Čeponienė.
• A. a. Onai RADZEVIČIENEI išėjus nebegrižtamai, artimieji draugai aukojo K. L. Fondui: \$25, - V. V. Dargiai; po \$20, - A. Balsienė, Vida Gaškienė, S. D. Daukšai, S. Šileikienė, A. Valiūnas, Ed. Valiūnas; \$15, - A. S. Sakai; \$10 - A. S. Grigaliūnai.

• Mirus a. a. Leonui VA LIUKUI, artimieji draugai ir pažįstami aukojo Kanados Lietuvių Fondui: po \$25, - H. A. Stepaičiai, I. J. Širka, J. Šarūnai; po \$20, - P. Balsys, J. Dambaras, A. Grigonis, A. Kuraitis, S. Remeikaitė, L. Rudaitis; po \$10, - V. Bačėnas, P. Gulbinskas, O. Indrelė, Vl. Simanavičius, A. Vaičiūnas, K. Lukošius; \$5, - J. Tamulionis.

K. L. F. užjaučia mirusiųjų šeimas ir artimuosius ir dėkoja aukojusiems. K. L. F.

OAKVILLE, Ont.

• Atsiskyrus su šiuo pasauliu a. a. Broniui LUOMONIUI, jo atminimui įamžinti aukas skyrė Kanados Lietuvių Fondui: \$40, - F. Linkevičius; \$30, - H. Gelaznitsas; po \$20, - A. Z. Vaičiūnai, J. O. Macijauskai, W. Nemmer, A. ir A. Musteikiai, K. Simbelis, J. Luomonienė; \$16, - K. Pucdžiūnas; \$13, - A. Burkūnas; po \$10, - E. Bersėnas, Olga Krygeris, F. Timukas, J. Vaičiūnas, I. Urbonas, J. Vegelis, M. Krivickas, Helena Vaičiūnenė, Irena McKenna, A. M. Aulinskai, Laima Moorby, A. A. Vale, M. Jonušaitis; \$6, - J. Klipčius; po \$5, - K. Sobutas, K. Stankevičius, A. Stankevičius, A. E. Sergačia, B. Trukanavičius, Olga Krivickas.

Štipribės linkime pasilikusiai šeimai ir reiškiamė nuoširdžią padėką aukojusiems. K. L. F.

Birutė Grigaitytė - Spudienė

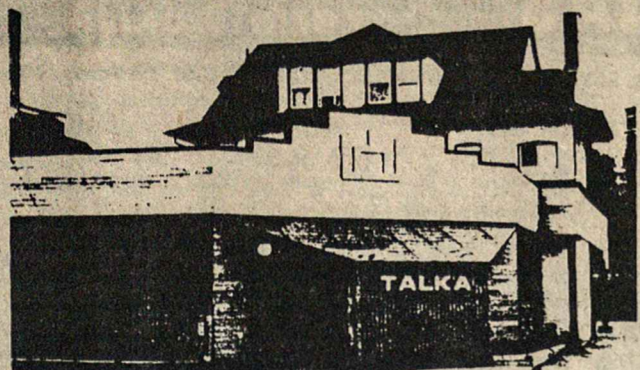
namų pirkimo ir pardavimo agentė

1280 Dundas St. West.
(prie Dovercourt Rd.)
Toronto, Ont. M6J 1X7

Įstaigos Tel.: 535-2500
Namų Tel.: 445-9469

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

- įsikūrus nuosavose namuose -

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

AKTYVAI PER 21 MILIJONĄ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	IMAME UŽ:
indėlius (P.C.A.) 5%	nekiln. turto pask... 10%
santupos 6¼%	asmenines paskolas 12%
kasd. palūkan. už sant. 5¼%	Nemokamas pilnas čekių
term. indėlius 1 m. 9¼%	patarnavimas
term. indėlius 3 m. 10%	Nemokama narių gyvybės
reg. pensijų fondo 7¼%	drauda pagal santaupų
90 dienų indėlius 8¼%	dydį iki \$ 2.000.
(minimum \$ 5.000)	Nemokama asm. paskolų
Reg. pensijų 1 m. ... 9¼%	drauda iki \$ 10.000.

DAREO VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais - nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais - nuo 10 v. r. iki 1 v.p.p., penktadieniais - nuo 10 v. r. iki 7 v.v., šeštadieniais - nuo 9 v. r. iki 12 val. r.
Liepos ir Rugsėjo mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

sudbury

● KLB-nės Apylinkės Valdybos pastarajame posėdyje buvo priimta OPEN HOUSE renginio apyskaita, rodanti beveik 500 dol. gryno pelno. Iš šio pelno paskirta po 50 dol. "Nepriklausomai Lietuvai", "Tėviškės Žiburiams" ir taip pat bendruomenės bibliotekos reikalams.

Nutarta apmokėti kelionės ir viešbučio išlaidas dviem atstovam, vykstantiems į Krašto Tarybos suvažiavimą Montrealin š. m. SPA LIO mėn. 26-27 d. d.

Posėdžio metu perskaitytas parlamentaro Jim Bradley padėkos raštas už gražų priėmimą paminėtame OPEN HOUSE renginyje. Dabar Jim Bradley yra išrinktas Ontario provincijos gamtos apsaugos ministru.

● Mūsų Daugiakultūrinis Centras jau persikėlė iš senųjų patalpų į naujas, daug erdvesnes patalpas Church gatvėje prie pat katalikų Katedros. Jau buvo keli posėdžiai, kuriuose dalyvavo ir mūsų Apylinkės Valdybos atstovai.

● Mirė uoli mūsų bendruomenės narė Julija STANKUVIENĖ. Religinės apeigas atliko du svečiai kunigai: kun. Juvenalis Liauba iš Hamiltono ir liuteronų kunigas P. Dilys iš Toronto. Į vietines kapines palydėjo didelis skaičius lietuvių.

● Mūsų veikėjas Juozas Šarapnickas išvyko į Meksiką vienam mėnesiui atostogų. Jis išbuvo SIA pirmininku Hamiltone ar tik ne 14 metų. Už pavyzdingą veiklą SIA Centro apdovanotas auksiniu žymeniu. Kor.

NEW YORK

APIE KULTŪROS ŽIDINĮ

Artėja naujas sezonas lietuviškos veiklos Kultūros Židinyje. Įvairios mūsų organizacijos jau dabar planuoja koncertus, sukaktuves, minėjimus, balius.

Primenam, kad Kultūros Židinyje yra vietos visiems parengimams, repetijoms, Už patalpų naudoji - ma dauguma aukoja arba mažai arba kartais ir visai nieko.

Daugiau negu pusė Kultūros Židinio išlaikymo išlaidų padengimui pajamos ateina iš vadinamųjų bingo žaidimų. Tuos žaidimus gali praveisti organizacijos, gavusios nesunkiai leidimą iš N.Y. valstijos įstaigų.

Vienam bingo žaidimui praveisti reikia apie 15-20 taktininkų. Reikėtų ateiti tik kartą į savaitę ir per kelias valandas atlikti užduotas pareigas.

Kultūros Židinyje dirba 2 grupės padėti bingo žaidimams - N.Y. Lietuvių Atletų

Staiga mirus

A+ A

JADVYGAI AMBROZAITIENEI,

jos vyrui muz. Aleksandrui AMBROZAIČIUI, sūnui dr. KAZIMIERUI ir jo šeimai didžioje liudėsio valandoje reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime -

Milda ir Vytautas MURAKAI,
Kūthe ir Valteris GENTEMANN

Klubas ir Pranciškonų Rėmėjų Būrelis.

Rūpinamasi, kad taktininkai, kiekvieną savaitę vis tie patys, pavargsta. Abi bingo grupės prašo ateiti į talką, ypač jaunimo; kitaip išlaikyti Kultūros Židinį finansiniai bus beveik neįmanoma.

● MA IRONIO LITUA NISTINĖ MOKYKLA naujus mokslo metus pradeda RUGSĖJO 7 d., šeštadienį, įprastoje vietoje, Holy Child Jesus Parapijos mokyklos patalpose. Ji randasi III St. ir 85 Rd. kampas, RICHMOND HILL, N.Y.

VISI kviečiami ir raginami savo vaikus leisti į Lietuvistinę Mokyklą.

Pažymint mokslo metų pradžią, RUGSĖJO 8 d. bus

Mokyklos iškilnė - gegužinė Vytauto ir Vandos Vėbeliūnų Sodyboje.

EKONOMINĖ KONFERENCIJA

Kredito Unija KASA ir LITAS INVESTING Co. bendromis jėgomis rengia PIRMAJĄ JAV ir KANADOS lietuvių EKONOMINĖ KONFERENCIJĄ. Ji įvyks lapkričio 9-11 d. d., MARCO ISLAND, Fla. Čia vyks visa eilė pašnekesių ir diskusijų finansinėmis - ekonominėmis temomis. Prelegentų sąstata bus paskelbtas vėliau.

Dalyviai bus apgyvendinti gražioje Beach Club ir Sea Winds viešbučiuose. Jie galės gauti lengvatų valstybinių mokesčių nurašymo at-

hamilton

KANADOS ŠAULIŲ MOTERŲ TRADICINĖ 12-JI GEGUŽINĖ

Vilniaus šaulių Rinktinės Kanadoje tradicinė, jau 12-toji gegužinė, suruošta š. m. rugsėjo 18 d. prie Hamiltono "Giedraičio" Stovykloje, praėjo iškilniai ir sėkmingai.

Nežiūrint radijo oro pranešėjo apie būsimą tą dieną audrą, į gegužinę suvažiavimą daugiau kaip 50 automobilių.

Be Hamiltono šaulių - algirdėnų, pagrindinių gegužinės rengėjų, buvo atvykusios šaulių ir svečių iš Toronto, St. Catharines, Delhi, Welland, Sudbury, Montrealio ir Detroito.

Programoje: Lietuvos ir Kanados vėliavų pakėlimas, įvairios sportinio šaudymo varžybos, turtinga loterija ir Rinktinės Moterų vadovės Sesės S. Petkevičienės bei jos taktininkų puikiai paruoštas lietuviškų valgių maistas.

Gautas pelnas \$ 626.50, rengėjų Sesių nuožūra, atiduotas Rinktinės Šalpos Fondo papildymui.

Prieš dvyliką metų pirmą kartą suruošta šaulių moterų gegužinė rado malonų atgarsį mūsų tautiečių tarpe ir tapo tradicine mūsų buities dalimi. Reikia tikėtis, kad ir sekančiais metais gegužinė bus pakartota, į kurią susirenka suvažiuoja ne vien tik šauliai, bet ir visi, kurie randa progą susitikti senus pažįstamus, pasidalinti mintimis ir pasidžiaugti gražia "Giedraičio" stovyklos aplinka. J.Š

● TAUTOS ŠVENTĖ bus minima RUGSĖJO 8 d., AV bažnyčioje pamaldomis, į kurias kviečiamos organizacijos dalyvauti su savo vėliavomis.

● Vyt. ir G. AGURKIAI draugų iniciatyva iškilmingai atšventė savo vedybinio gyvenimo 35-kių metų sukaktį. Dalyvavo apie 100 svečių ir artimųjų. Savo veiklei narėi G. Agurkienei šauliai įteikė ir savo dovaną.

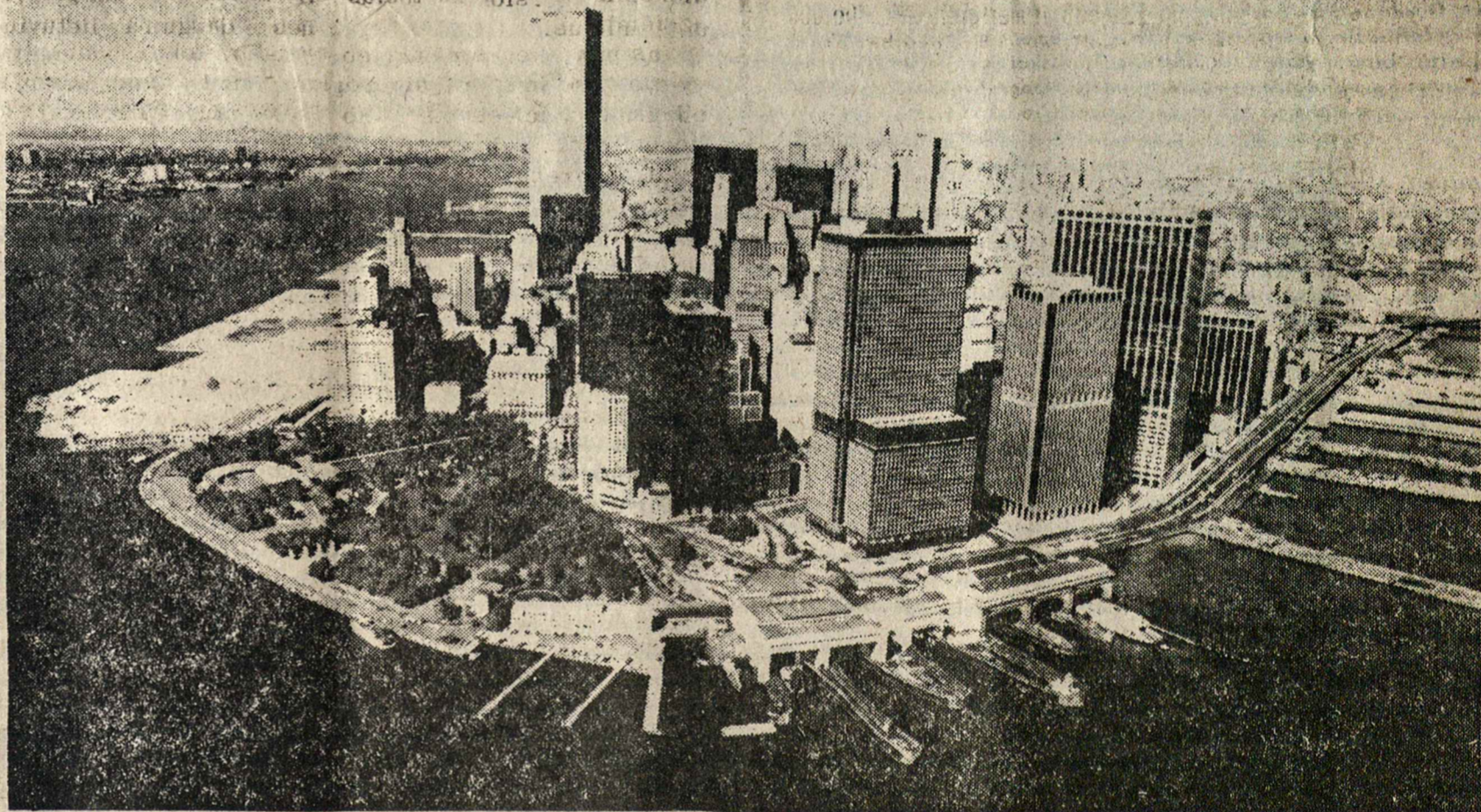
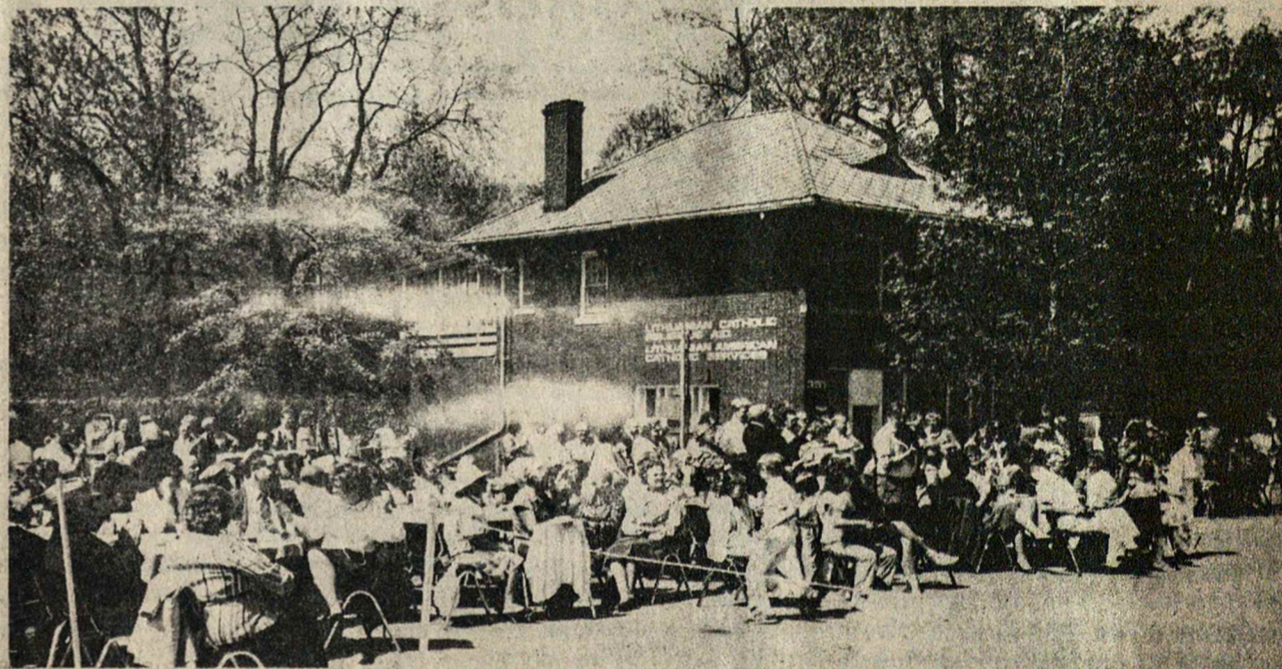
● KLB Apylinkės Valdyba surengė malonią gegužinę prie Superior ežero, p.p. Vanagų vasarvietėje. Esant gražiai dienai, susirinko didelis būrys jaunesnių ir vyresnių tautiečių, maloniai praleidusių dieną. Buvo gražiai pasivažiinta, pada nuota, pasportuota.

ARTĖJA "AUKURO" 35-METIS

"Aukuras" kartu su savo aktoriais minės 35 metų veiklos sukaktį SPA LIO mėnesio pabaigoje. Ta proga bus statoma premjera K. Inčiūros "Eglė, Žalčių Karalienė".

Paskutiniu laiku ji vis dažniau matoma charakterinėse rolėse Kanados televizijos programose, taip pat įvairiose jos reklamose ir kameo rolėse.

DEŠINĖJE: NEW YORKAS

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS
233-3334 - 231-2661 - 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja - V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v. r. - 7 v. v., šėštadieniais 9 v. r. - 12 v. p. p.
Narys of "Better Business" Buro

PATARNAVIMAS - GREITAS IR TIKSLUS !
533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

V. Bačėnas ALL SEASONS TRAVEL, B.D.
Visais kelionių reikalais bet kur pasaulyje skambinti:
1551 Bloor St. W.
TORONTO, Ont.
M6P 1A5
TEL.: 533-3531

veju. Ten pat bus galima susipažinti ir su kondominiumų pirkimu ir taip vadinama "time sharing" atostogų sąvoka. Kurie norės įsigyti kondominiumą arba nusipirkti Lito siūlomus "time sharing", tiems bus apmokėtos kelionės išlaidos.

BURGO. Čia bus aptarti specifiniai KASOS reikalai, kiek tai, liečia techniskus darbus ir patarnavimą visuomenei.

Dėl rezervacijų ir detalių kelionės ir nakvynių reikalais galima kreiptis į kelionių agentūrą VYTIS - 2129 Knapp St. BROOKLYN, N.Y. 11229, tel: /718/ 769-3300. Yra gauti CHICAGOS ir St. PETERS- specialūs papigūnimai.

LAIDOJIMO ISTAIGA
FUNERAL HOME
J. F. Wilson & Sons Inc.
123 Maple Blvd. 5784 Verdon Av.
Chateauguy, Verdon, Que.,
Tel: 691-4763 Tel: 767-9956
MODERNIOS HOBLYČIOS

Dino VALYKLA
SPECIALYBĖS:

- BATŲ TAISYMAS
- DRABUŽIŲ PERSIUOVIMAS
- ADYMAS AUDIMU
- MARŠKINIŲ SKALBIMAS
- UŽUOLAIDŲ VALYMAS
- SAUGOJIMAS (STORAGE)
- ZOMŠAS

495-90e AVENUE, LaSalle
365-1143

7661 A CENTRALE, LaSalle
365-7146

2955 ALLARD, Ville Emard
766-2667

MIRUSIEJI:

• **LAVINSKAS** Walteris mirė rugpjūčio 19 d. Palaidotas iš Holy Cross bažnyčios.

• **STARKA USKAS** Antanas, 71 m. mirė staiga rugpjūčio 22 d. Joliette miestelyje. Palaidotas iš Aušros Vartų bažnyčios.

Liko 3 seserys ir 2 broliai su šeimomis.
Užuojauta mirusiųjų artimiesiems.

• **PRIEŠ** 35 metus mūsų Aušros Vartų Parapijoje buvo celebruotos pirmosios mūsų rugsėjo mėn. 8 dieną.

• **SPALIO** 26-27 d.d. Montrealyje įvykstančio K.L.B. Krašto Tarybos ir Kanados Jaunimo Sąjungos Atstovų Suvažiavimo proga pirmą kartą Montrealin bus pakviestas New Yorko lietuvių Dainos Vienetas **HARMONIJA**, kuris Aušros Vartų Parapijos salėje atliks koncertą.

• **Marytė / Kazlauskaitė / ir Tony LEIDENDORF**, gyv. Belgijoje, Briuselyje, susilaukė pirmagimio sūnaus.

• **Rasa / Lukoševičiūtė / ir Paulius KURAI** džiaugiasi pirmagimiu sūnum Tomu, o dr. Petras ir Irena Lukoševičiai pirmuoju vaikėliu.

"NDOS" GEGUŽINĖ

Montrealio Lietuvių Žvejojtojų-Medžiotojų Klubo **NIDA** ruoštoji gegužinė rugpjūčio 25 d.d. Pr. Skrubio vasarvietėje Point Fortune, esant lietingam orui, lankytojų nesutrukė.

Nežiūrint to, ilgametė tradicija buvo išlaikyta. Klubo Valdybos nariai prie bendrų pietų pasidalino klubo veiklos mintimis. Kas norėjo galėjo savo laimę išbandyti žvejyboje. Pasisekusia žūkle džiaugėsi Antanas Žiukas. Su viltimi, kad ateinančiais metais oras gegužinei bus palankesnis, išsiskirstė namo.

Tautos Šventės - Rugsėjo 8-tosios

MINĖJIMAS

ĮVYKS 1985 m. RUGSĖJO 8 d.

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS SALĖJE

Programoje:

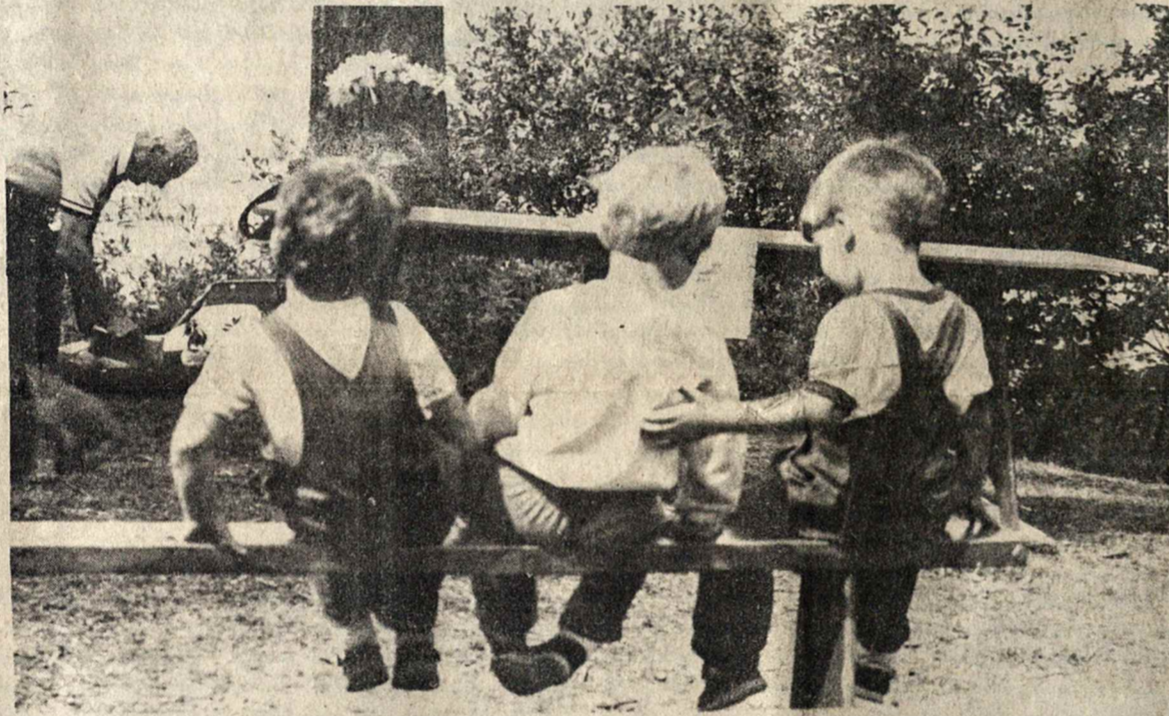
11 val. Iškilmingos Pamaldos
12 val. Minėjimo Aktas

- Paskaitai atvyksta Baltų Veteranų Lygos Kanadoje Pirmininkas, visuomenininkas STASYS JOKUBAITIS.
- Ištraukos iš B. Sruogos "Milžino Paukšmė"

Organizacijos kviečiamos dalyvauti su vėliavomis 11 val. pamaldose ir 12 val. Minėjimo Akte.
AUKA: \$ 4.00
PELNAS skiriamas TAUTOS FONDIUI L.K. MINDAUGO ŠAULIŲ KUOPA

Mūsų skautai šią vasarą "Baltijos" stovykloje

"Mes pirmieji" - sako būsimieji skautai Baltijos stovykloje

Abi nuotraukos: R. Otto

"NL" RĖMĖJO PRENUMERATA - \$25 ir daugiau ATSIUNTĖ ŠIE SKAITYTOJAI:

D. Baltrukonis, J. Piečaitis, A. Busma, V. Pilkauskas, A. Keblys, A. Brilvicas, A. Kazlauskas, V. Kliučinskas, A. Balčiūnas, J. Baron, Mrs. S. Klemka, K. Dubauskas, Mrs. E. Juška, J. Mockaitis, Mrs. J. Bielskis, F. Bociunas, Mrs. V. Šidlauskienė, A. Rakauskas, Julienne Balašis.
• KLB St. Catharines Apylinkės Valdyba atsiuntė \$50, - laikraščiu "Nepriklausoma Lietuva" paremti.
• LIETUVIŲ NA MAI Toronto laikraščio "Nepriklausoma Lietuva" paramai paskyrė \$250, -
VISIEMS - mūsų nuoširdus AČIŪ!

HONEY FOR SALE!

Direct from the Beekeeper. \$1.00 a pound.
Delivery could be arranged too! Please call:
Tel.: 627-1328.

TONY PHOTO STUDIO
PORTRAITS PASSEPORT • COMMERCIAL MARRIAGE • WEDDINGS
2540 rue SHERBROOKE, E.
TONY LAURINAITIS
MONTREAL, P.Q. H2K 1E9 525-8971

TRANS QUÉBEC SIDINGS LTD

ALIUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI, APKALIMAI ALIUMINIUM, PLIENU, PLASTINE MEDZIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR APDRAUSTAS
Savininkas: JOHN OSKOWICZ
3351 Belair St., Montreal, Que., H2A 2A5
Telefonas: 721-9496

LITAS

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

CERTIFIKATUS min. \$ 1,000.00	
1 metų..... 9%	
TERMINUOTUS INDĖLIUS	
1 metų..... 8.75%	
180 d. - 364 d. 8.5%	
120 d. - 179 d. 8.25%	
60 d. - 119 d. 8%	
30 d. - 59 d. 7.75%	
TRUMPALAIKIUS INDĖLIUS	
už \$ 20,000 ar daugiau	
TAUPOMOSIOS SASKAITOS	
specialios..... 6.25%	
Su draudimu..... 6%	
Kasdieninės..... 5.75%	
ČEKIŲ SASKAITAS..... 5%	

DUODA

PASKOLAS:
NEKILNOJAMO
TURTO IR
ASMENINĖS
PASKOLOS
MIRTIES
ATVEJU
DRAUDŽIAMOS
IKI \$ 10,000

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS

1475 De Seve	3907 A Rosemont
Pirm. Antradien., Treči. .... 9:00 - 3:00	4:00 - 8:00
Ketvirtadieniai..... 12:00 - 8:00	2:00 - 6:00
Pentadieniai ..... 10:00 - 6:00	
Sekmadieniai nuo SPALIO 15 iki GEGUŽES 15 d. abiejose parapijos salėse dirbama nuo 10:30 - 12:30 v. at.	

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

• GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBE • GYVYBĖ •
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A ROSEMONT BLVD. MONTREAL, QUE. H1X 1L7

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 - 35th Avenue, Montreal H1T-3A6
TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIONAS, B.A. C.S.C., I.B.

Komerčio, privataus turto, automobilių atsakomybės, gyvybės draudimas
Agentūra veikia nuo 1945 m.

D.N. BALTRUKONIS

IMMEUBLES - CLASSIC INC.

Nekilnojamo Turto visapusiškas patarnavimas
PIRKIMAS - PARDAVIMAS

445 Jean Talon W. Suite 305, Montreal, P.Q. H3N1R1

Tel. Business: 273-9181 ; Residence: 737-0844.

Tel.: Business: 482-0772

Residence: 767-4690

JONAS IR CÔTÉ

REALTIES

5159 De Maisonneuve West,
Montreal, P.Q. H4A 1Z3

VINCAS PIEČAITIS

Nekilnojamo turto patarnavimas Montrealyje

Maurice Kaplan

Kailių Siuvėjas

Tel 767-6183 dabar pakeistas į: 288-9646

- Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- Vasaros laiku saugojimas (Storage)
- Taisau ir remodeliuoju
- Siuvu ir parduodu

1449 rue St. Alexandre, Suite 500 A
Montreal, P.Q. H3A 2G6

Tel.: 288-9646

montreal west automobile

11 WESTMINSTER SOUTH MONTREAL WEST

LEONAS GURECKAS, SALES MANAGER
Tel. 489-5391

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Dr. J. MALISKA

D. D. S.

DANTŲ GYDYTOJAS-CHIRURGAS
1410 St. Catherine St. W.
Suite 600, Montreal, P.Q.

Tel. Bus.: 866-8235
Namų: 761-4675

Dr. Philip Stulginski

D. D. S.

Dantų gydytojas - chirurgas
8606 Centrale, coin corner 45e ave.
suite 209. 364-4658

Tel: 364-4658

M. CUSSON R. GENDRON VAISTINĖ

Atidaryta kasdien nuo 9 val. r. iki 10 val. v.
Šeštadieniai: nuo 9 val r. iki 9:30 val. vak.
Sekmadieniai: nuo 10 val. r. iki 9:30 val. vak.
GREITAS, NEKAINUJANTIS PRISTATYMAS
7635 Central St. Ville La Salle, P.Q. H8P 1L2
Tel.: 366-9742 ir 365-0505

Dr. A. S. POPIERAITIS

B.A. M.D. C.M. M.Sc. L.M.C.C. F.R.C.S. (c)

MEDICAL ARTS BUILDING, 1538 Sherbrooke St. W. Suite 215,
Montreal, P.Q. TEL: 931-4924

ADVOKATAS

VICTOR E. RUDINSKAS

B. Eng., M. Eng., L.I.B., B.C.L.

4701 Bannantyne, Verdun (kampus 2-nd Ave.), P.Q.
H4G 1E6 TEL. Bureau: 769-8824;

Residence: 366-6245

NOTARAI

J. BERNOTAS - RŪTA POCAUSKAS

5 Place Ville Marie, Suite 1220
Montreal, P.Q. H3B 2G2
Tel: (514) 871-1430